Europos LIETUVIS

Nr. 49-50 (1389-1390) Londonas, 1977 m. gruodžio 20 d. XXXI metai

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Kristaus meilės Šventė

„Mūsų gyvenimo vidurkelyje aš pasijutau tamsioje girioje", pasakė A. Dante, čaižomas ištrėmimo rykščių.

H. J. Nouwen, rašydamas apie dvasinio gyvenimo sąjūdį, gerai išmąstytoje studijoje pažymėjo: „Vienatvė yra universaliausias žmonių kančios šaltinis. Psichiatrai ir psichologai kalba apie tai, kaip apie dažniausiai minimą nusiskundimą ir ne tik gausėjančio skaičiaus savižudysčių, bet ir girtuokliavimo, „drugų" naudojimo, įvairių psichomatinių simptomų — kaip galvos, vidurių bei nugaros skausmo — priežastį".

Žmonės ginasi nuo vienatvės, ieškodami draugų, pramogų, išvykų, tačiau vidinis pasaulis neišsikapsto iš skurdaus kasdienio turinio, kaip H. D. Thoreau pažymi, pasikalbėjimai nukrypsta į gandų medžiojimą, nes retai tegalima sutikti žmogų, kuris galėtų pasakyti kokią naujieną, kurios neskaitėme laikraštyje ar neišgirdome iš kaimyno.

Nicky Cruz, kuris vaikystėje murdėsi JAV didmiesčio paplavose ir nuostabiu būdu surado gyvenimo prasmę, cituoja 16 metų mergaitės despertišką šauksmą: „Esu tikra, kad nupuoliau žemiau, nei kas kitas pasaulyje. Argi Dievas gali man atleisti? Aš netekau gyvenimo prasmės. Atrodo, visa yra be vertės. Aš nuolat ieškau, bet niekuomet nerandu. Visa atrodo beprasmiška. Du kartus mėginau nusižudyti, o ir dabar guliu ligoninėje".

Modernus gyvenimas, atvėręs daugybę galimybių, apkausto sunkios vienatvės retežiais, kuriuos mėginau sudaužyti abejotinais ryšiais, varginančia draugyste, beprasmišku jautulingumu. „Apkraudami kitus viliojančiais lūkesčiais, kuriuos patys vos per miglą nujaučime, mes galime prarasti drugystės bei meilės gilią prasmę ir nuriedėti į ribotumo bei silpnybės prarają. Draugystė ir meilė negali bręsti įkyriai glaudžiantis prie kitų" (Nouwen).

Šitą būseną nebūtinai sukėlė pasimetusi šių dienų dvasia: nuo jos gynėsi visų laikų žmonės, jausdami viduje kažin kokios aukštesnės prasmės ilgesį. Dargi prieš Kristaus gimimą įkvėptas psalmių autorius maldavo, kad aukštybėse rasotų dangus ir išlytų žemėn Teisųjį, galintį nurodyti prasmingesnį kelią. Kai idėjų dykumoj suskambėjo Izaijo pranašautas pasiuntinys Jonas Krikštytojas, užsižiebė vos spinksintis vilties žiburėlis: „Po manęs ateina galingesnis... Aš jus krikštiju vandeniu, o Jis jus krikštys šventąja Dvasia".

Deja, šv. Dvasios Pirmatakas, naujų, žmogaus gyvenimą įprasminančių idėjų Skelbėjas, nupuolusių Išganytojas, gimęs Dovydo mieste Betliejuje, buvo suvystytas vystyklais ir paguldytas ėdžiose, nes užeigoje nebuvo Jam vietos.

Jis, Dievo siųstasis Emanuelis, Išganytojas, turėjo išgerti žmogiškosios buities kupiną taurę: slapstydamasis Egipte, ruošdamasis didžiai misijai Nazarete, o vėliau išduotas, visų apleistas, atsižadėtas ir žmonių įtužusio riksmo pasmerktas mirti.

1170 m. Kalėdų dieną, keturias dienas prieš savo mirtį, arkivysk. Tomas Becket Canterburio katedroje bylojo: „Tikrasis kankinys yra tas, kuris pasidarė Dievo įrankiu, kuris atsižadėjo savo valios Dievo valioje ir kuris daugiau nieko netrokšta sau — net kankinystės garbės... Aš nemanau, kad kada nors vėl jums pamokslausiu... Galimas daiktas, kad trumpu laiku jūs turėsite kitą kankinį ir, galbūt, ne paskutinį".

Kankinio mirtimi mirė Kristus, vykdydamas savo dangiškojo Tėvo valią. Jo pavyzdžiu sekė apaštalai, vyskupai ir paprasti žmoneliai, nebijodami mirti dėl Nukryžiuotojo, įdiegusio į visų širdis amžinybės ilgesį.

Dėl Jo, Nukryžiuotojo, kankinių pėdsakais kūbrina mūsų broliai ir seserys Lietuvoje, pasirinkdami ne aukso gabalą, bet ištikimybę krikščionybės ir tautos idealams.

Nicky Cruz, perskaitęs 19 metų mergaitės Karlos sielvartingą laišką — „Kartais aš neapkenčiu Dievo. Stengiausi netikėti Jį, užmiršti, bet negaliu: Jis visą laiką man vaidenasi" — pažymėjo:

„Taigi, tu bijai iš kitų šaltinių, ypačiai iš Dievo, trykštančios meilės. Tačiau Dievas vistiek tave myli. Jis myli tave net tada, kai tu Jo bijai. Jis myli tave net tada, kai tu nenori Jo meilės. Jis myli tave net tada, kai tu Jį atstumi ir bėgi nuo Jo. Ir, kaip sako psalmininkas, tu niekad niekad negalėsi pasislėpti nuo Jo meilės".

Kalėdų metu Kūdikėlis laukia, kad Jam būtų atidarytos mūsų širdies užeigos durys. Trokšta, kad ta užeiga būtų prišildyta krikščioniška artimo meile, kad savo bičiulyje, nors jis būtų ir nuskriaudęs, matytum gyvą Kristų, teikiantį progų apsivilkti gerosios Dvasios mantija, nors truputį atsižadėti savęs ir kitame pamatyti užslėptus gerumo lobius.

Kūdikėlis Jėzus kentėjo nuo to laiko, kai Jam nebuvo žmonių užeigoje vietos. Jis ir šiandien dalinasi mūsų kančia, nors ne kartą norime pabėgti nuo Jo.

J. Kuzmickis

LINKSMŲ BEI LAIMINGŲ ŠVENČIŲ!

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikiname seses ir brolius lietuvius išeivijoj bei pavergtoje tėvynėje ir linkime visiems džiaugsmingų dienų ateityje.

Naujuosius Metus pasitikdami mes dar labiau sustiprinkime ir suglaudinkime savo jėgas, kad niekada nepailstumėm dirbdami pavergtos tėvynės laisvei ir savo pačių išlikimui.

Šv. Kalėdų dvasia teatneša į mūsų sielas ramybę, į širdis meilę, kad vėl pajustume tarp savęs esą broliai ir kad vėl pas mus grįžtų tarpusavo pasitikėjimas ir pagarba.

Šventiška nuotaika telydi Jus ir Jūsų darbus per visus ateinančius 1978-tuosius!

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA

ŽMOGAUS TEISIŲ DIENA

Spaudoje dažnai pasirodo Amnesty International pavadinimas, tačiau daugelis skaitytojų nesupranta, kas tai per organizacija. Kai kas galvoja, kad tai JAV prezidento įkurtas judėjimas, kovai už žmogaus teises. Iš tikrųjų, kaip rašo vienas „Times" korespondentas, toji organizacija jau veiké tada, kai būsimasis JAV prezidentas dar teberankiojo „peanuts" savo ūkyje. Amnesty International yra tarptautinė organizacija, besirūpinanti sąžinės kalinių išlaisvinimu ir mirties bausmės panaikinimu visame pasaulyje.

Tos organizacijos dėka, kasmet gruodžio 10-oji yra skelbiama tarptautine žmogaus teisių diena. Šiais metais toji diena turėjo ypatingą prasmę, nes Amnesty International organizacijos pirmininkas Thomas Hammarberg priėmė jo vadovaujamai organizacijai paskirtąją Nobelio taikos premiją. Pirmą kartą viešai pripažinta, kad pasaulio taika tampriai rišasi su žmogaus teisėmis.

Šitam labai svarbiam įvykiui atžymėti Londone gruodžio 10 d. buvo suorganizuotos ypatingos iškilmės. Buvo giedami bažnytiniai himnai ir skaitomos ištraukos iš Žmogaus Teisių Deklaracijos.

Ryšium su šitais įvykiais Amnesty International paskelbė savo 352 puslapių metinę apyskaitą, kurioje sakoma, jog 133-juose kraštuose visame pasaulyje esama tūkstančiai politinių kalinių. Jungtinėms Tautoms ta proga buvo įteikta peticija su 1.100.000 parašų, kurioje prašoma paleisti politinius kalinius. Pažymėtina, kad du trečdaliai valstybių, persekiojančių savo piliečius dėl sąžinės laisvės, yra J. Tautų nariai.

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!

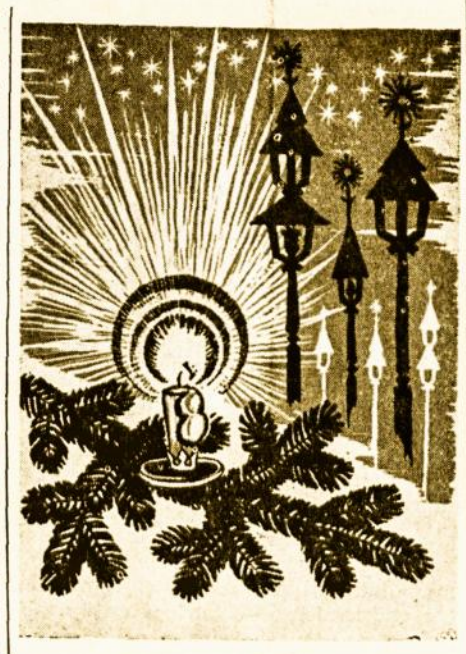

475 MIRĖ KALĖJIME

Šveicarijos Psichiatrų draugija, kovojanti su psichiatrijos piktnaudojimu, paskelbė, kad per paskutinius dešimtį metų Sychovska kalėjimo ligoninėje po kankinimų mirė 475 Sovietų S-gos disidentai. Spaudos konferencijoje buvo atsisakyta nurodyti gautųjų žinių šaltinį.

Draugija pasiuntė L. Brežnevui laišką, prašydama paleisti visus disidentus, esančius kalėjimuose ar beprotnamiuose. Laiške taip pat prašoma leisti draugijos vadovaujančiam nariui, prof Christian Duraud aplankyti suimtuosius.

NĖRA NUOLAIDŲ

Komunistinės Vengrijos Religinio kulto ministeris Imre Miklos, rašydamas laikraštyje „Magyar Hirlap", pareiškė, jog socializmo tikslas ir toliau lieka tas pats — žlugdyti religiją. Tai pareiškimas padarytas po to, kai vasaros metu Vatikane lankėsi Vengrijos komunistų partijos vadas Janos Kadar ir tarėsi santykių su K. Bendrija pagerinimo reikalu. Pasak Imre Miklos, toks apsilankymas nereiškia jokio kompromiso iš komunistų pusės, nes komunistinėje ideologijoje jokia nuolaida šioje srityje nėra galima.

ŠARANSKIO „TEISMAS"

Norint išpopuliarinti žydų padėtį Sovietų Sąjungoje, gruodžio 8 d. Londone buvo suruošta dirbtinė teismo procedūra disidentui Anatolijui Šaranskiui, kuris Maskvoje kaltinamas už valstybės išdavimą. Teisme dalyvavo Šaranskio žmona, išsiųsta iš Sovietų S-gos sekančią dieną po vestuvių, ir vienas Rusijos advokatas, netekęs teisių už pasisiūlymą ginti Šaranskį.

Kaltintojas-prokuroras buvo adv. D. Farquharson, QC. Teisėjų kolegiją sudarė trijų prlamento partijų atstovai: sir David Renton, QC (konserv.), Jeffrey Thomas, QC (darb.) ir Jeremy Thorpe (liber.).

Pilnas „teismo" bylos tekstas su įrodymais, kad A. Šaranskis nėra kaltas, pasiųstas Sovietų S-gai ir visoms Belgrado konferencijos delegacijoms.

ŠNIPAI V. VOKIETIJOJE

„Frankfurter Allgemeine" paskelbė detales, rodančias, kad V. Vokietijos ir Nato gynybos planai per metų eilę buvo išdavinėjami Rytų Vokietijai. Visos gynybos paslaptys esančios Rytų Vokietijos ekspertų rankose. Suimti Renata Lutze, jos vyras E. Lothas, J. Wiegel ir trylika R. Vokietijos agentų. J. Wiegel prisipažino šnipinėjęs R. Vokietijos naudai nuo 1966 metų.

PASAULYJE

AR PAŽEIDŽIAMOS ŽMOGAUS TEISĖS?

Jau du su puse metų, kai pasibaigė Vietnamo karas ir krašte įgyvendinta „pax Kissingensis", o pasaulio vandenynuose valtimis ir plaustais tebeplaukioja tūkstančiai išbadėjusių Pietų Vietnamo gyventojų, belaukdami, kol kas nors priglaus. Praplaukiantieji laivai dažnai juos ignoruoja, palikdami lėtai mirčiai.

Ko tie žmonės ieško? Ar jie nori pasaulį pamatyti? Ne, tai yra tolimo Vietnamo nelaimingi gyventojai, daugelio „draugų" remiami, įsivėlę į pilietinį karą, kurio pabaiga visiems žinoma. Tai visų apleisti žmonės, kurie bėga iš mirties į mirtį.

Australijos vyriausybė, pati žmonėmis ir ginklais rėmusi Vietnamo karą, dabar labai nenoriai priima į Darviną atplaukiančius išbadėjusius pabėgėlius. O to uosto darbininkai per savo profesines sąjungas visai paprastai pasiūlė atvykusiuosius grąžinti atgal, nes tada jie žinosią, kad nereikia į Australiją važiuoti... Ar šitokiais pareiškimais ir elgesiu nėra pažeidžiamos žmogaus teisės, dėl kurių ginčijasi patogiose konferencijų salėse Belgrado ir kitų konferencijų dalyviai?

NUO ATLANTO IKI URALO

Vatikano užsienio politikos ekspertas arkiv. Agostino Casaroli pasakė kalbas Linzo universitete ir Vienoje. Jis kalbėjo apie reikalą suartėti Rytams ir Vakarams. Tokio suartėjimo pirmuoju žingsniu jis matąs Helsinkio susitarimą, sujungiantį kraštus nuo Atlanto iki Uralo.

Arkiv. Casaroli atvirai pasakė, kad įtampa tarp Vatikano ir komunistinių valstybių mažėjanti. Pavyzdžiu jis nurodė „istorinį" E. Giereko vizitą Vatikane gruodžio 1 dieną. To vizito metu popiežius pasižadėjęs remti Lenkijos vyriausybės pastangas, gerinant krašto ekonomines ir socialines sąlygas, o Gierekas viešai pripažinęs popiežiaus autoritetą pasaulio istorijoje. Arkivyskupas taip pat išsireiškęs, kad Vatikanas reiškiąs simpatijų eurokomunistinėms pažiūroms Italijos komunistų partijoje. Nieko neužsiminta apie pasikalbėjimo rezultatus su kard. Wyszinskiu, kuris lankėsi pas popiežių net tris kartus.

VATIKANAS PATENKINTAS

„L' Osservatore Romano" paskelbė pilną tekstą Egipto prezidento Sadato kalbos ir Izraelio min. pirm. Begino atsakymą. Popiežius viešai pareiškęs pasitenkinimą dėl žydų-arabų derybų. Į Kaire vykstančius pasitarimus jis nusiuntė Vatikano stebėtoją msgr. F. Monterisį.

SENA DAINELĖ...

Gruodžio 12 d. JAV delegacijos narys Belgrade Spencer Oliver trečią kartą smerkė Sov. S-gą dėl žmogaus teisių pažeidinėjimo, suminėdamas nukentėjusiųjų asmenų vardus. Pvz. kaliniai M. Rudenko, A. Tichyj ir kiti esą nuteisti po 12-15 metų vien tik už tai, kad priminė Helsinkio akto septintąjį principą, liečiantį žmogaus teises ar norėjo praktikuoti sąžinės ir religijos laisvę.

Sovietų delegacijos atstovas V. Loginovas taip pat smarkiai ir piktai atsikirto. Jis pareiškė: „JAV neturi jokios moralinės teisės mokyti kitus kraštus, kaip elgtis. Gyvenimas ten nėra tobulas. Žmonės neturi teisės į nemokamą gydymą, mažumos neapsaugotos nuo diskriminacijos."

Toliau jis aiškino, kad negali būti kitų teisėjais tie, kurie mėtė padegamas bombas ir kitokius baisius ginklus ant Vietnamo gyventojų, organizavo slaptas diplomatų žudynes ar vartoja politinį gangsterizmą prieš žmogaus teises pačioj Amerikoj.

Ta pačia proga Maskvoje Tasso agentūra, kalbėdama apie prezidento Carterio pasisakymą dėl žmogaus teisių pažeidinėjimo, pareiškė: „JAV neturi ko pamokyti kitų apie žmogaus teises, kol krašte yra beveik 7 milijonai bedarbių, 23 milijonai beraščių ir 30 milijonų, gyvenančių skurde."

Taip Belgrade sena daina kartojama iš pradžių, nieko nauja nebepasakant ir nieko nauja nebenutariant.

PAPEIKĖ SAVO VADOVĘ

Konservatorių laikraštis „Sunday Telegraph" (gruodžio 11 d.) savo vedmajame aiškina, kad Mrs. M. Thatcher perdėjusi girdama Jugoslavijoje esančias laisves. Laikraštis rašo: „Jugoslavijoje dar tebėra geležinė diktatūra, ir jos kalėjimai pilni politinių kalinių".

Septynios DIENOS

— Du britai ir vienas N. Zelandijos astronomai surado Australijos erdvėse žvaigždę, kurią, kaip manoma, buvo pastebėję Trys Išminčiai Kristui gimus ir kuri užregistruota ano meto Kinijos ir Korėjos astronomų.

— Lady Clementine Ogilvy Spencer Churchill mirė gruodžio 12 d., sulaukusi 92 metų. Ji buvo ištekėjusi už W. Churchillio 1908 m. rugpiūčio mėnesį.

— Jugoslavijos pasienio sargyba nepraleido 184 V. Vokietijos gyventojų, kurie norėjo protestuoti Belgrade dėl emigracijos varžymų Rytų Europoje.

— Europos Bendruomenės kraštų jaunimas suorganizavo bendrą 135 žmonių orkestrą. Daugiausia muzikantų davė Anglija.

— Eifelio bokštas šiemet bus iliuminuotas kaip milžiniška Kalėdų eglutė.

— Olandų miijonierius N. Menten (78 m.) nuteistas 15 metų kalėjimo už dalyvavimą žmonių žudynėse karo metu dabartinėje Sov. S-gos teritorijoje.

— Belgrado konferencijoje jau pateikta 82 įvairūs Helsinkio aktą liečią pasiūlymai, bet iki šiol nepasiekta jokio susitarimo. Pusė visų pasiūlymų liečia žmogaus teises.

— J. Tautų general. susirinkime buvęs Danijos min. pirm. Paul Hartling išrinktas J. T. aukštuoju komisionierium pabėgėlių reikalams.

— Britų slaugė Rita Nightingale Bangkoke nuteista 20 metų kalėti už bandymą slaptai išvežti 3 kg heroino.

— Skotijoje pelningiausia pramonė yra whisky gamyba, o geriausiai apmokami tarnautojai yra TV ir spaudos bendradarbiai.

— Britų parlamente svarstant gaisrininkus pavaduojančių kareivių atlyginimą, vienu metu buvo likę tik 4 parlamento nariai.

Nuoširdžiai sveikiname visus lietuvius ir jų šeimas, linkėdami linksmų **Kalėdų** ir palaimingų **Naujųjų Metų**

Kun. J. Sakevičius, MIC.

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga visus geros valios lietuvius nuoširdžiai sveikina.

Vincas Balickas
Lietuvos Charge d'Affaires

Šv. Kalėdų ir N. Metų proga DBLS Skyrių valdybas, narius ir visus lietuvius sveikina

DBLS VALDYBA

Akcininkams ir kitiems savo rėmėjams linksmų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų linki

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖS VALDYBA

„Europos Lietuvio" ir Nidos Knygų Klubo nariams ir visiems bendradarbiams linki linksmų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų

„EUROPOS LIETUVIS" IR NIDOS KNYGŲ KLUBAS

Visus mielus savo vasarotojus ir Lietuvių Sodybos rėmėjus šv. Kalėdų ir N. Metų proga nuoširdžiai sveikina

LIETUVIŲ SODYBA

LIETUVIŲ KLUBAS
savo nariams, draugams ir pažįstamiems linki linksmų šv. Kalėdų ir laimingų NAUJŲJŲ METŲ.

K. Makūnas, sekretorius

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. Tel. 01-7272470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Prenumeratos kaina metams 10.00 sv. pusei metų — 5 sv.; dolerio kraštuose — 20.00 dol. metams; Vokietijoj — DM 45.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija neslima atsakomybės.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 3.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

B. K. Balutį prisimenant

P.B. Varkala

Gruodžio 30 d. sueina 10 metų, kai su šiuo pasauliu atsiskyrė Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas ministeris D. Britanijai Bronius Kazys Balutis. Jis mirė sulaukęs žilos senatvės (buvo gimęs Dzūkijoje 1879 m .gruodžio 29 d.). Po ilgo ir labai turiningo gyvenimo, vietoj svajotos Palangos, jis amžinam poilsiui atsigulė greta kitų savo tautiečių Šv. Patriko kapinėse Rytų Londone. D. Britanijos lietuviai neteko Lietuvos Ministerio, kuris per daugelį metų gynė Lietuvos reikalus ir rūpinosi šio krašto lietuvių buitimi, o viso psaulio lietuviai neteko mūsų tautos veterano, nuo pirmųjų Lietuvos atkūrimo dienų, be pertraukos ir su dideliu atsidavimu, dirbusio dėl šviesesnės mūsų tautos ir valstybės ateities.

Nepakeldamas carinės Rusijos priespaudos, 1905 m. jis paliko savo kraštą ir įsikūrė JAV. Ten jis tuojau įsijungė į lietuviškąjį gyvenimą ir aktyviai dirbo visokiose organizacijose. Buvo Tėvynės Mylėtojų draugijos pirmininku, laikraščio „Lietuva" redaktorium (1912-1919) ir įvairių komitetų aktyviu nariu. 1919 m. jis buvo išrinktas ir pasiųstas į Taikos Konferenciją Paryžiuje kaipo Amerikos Lietuvių delegacijos narys. Atvykęs į Prancūziją, jis tuoj buvo pakviestas būti Nepriklausomos Lietuvos Delegacijos nariu. Nuo to laiko prasidėjo jo nepaliaujamas darbas Nepriklausomos Lietuvos atstatymo bei kūrimo dirvoje. Nuo 1920 m. jis dirbo Užsienių reikalų ministerijoje kaipo departamento direktorius, vėliau generalinis sekretorius, įvairių delegacijų deryboms su svetimomis valstybėmis pirmininkas ir t. t. 1928 m. buvo paskirtas Lietuvos Nepaprastu Pasiuntiniu ir Įgaliotu Ministeriu JAV. Ten labai sėkmingai mūsų tautai atstovavo iki 1934 m.

Į Angliją jis pirmiausia atvyko kaip prekybinės delegacijos pirmininkas 1934 m. Derybas sėkmingai pravedęs, tų pat metų birželio 1 d. buvo paskirtas Nepaprastu Pasiuntiniu ir Įgaliotu Ministeriu D. Britanijai (taipgi Olandijai). Pirmuosius 4 metus jis daug pastangų pridėjo išplėsti mūsų krašto prekybinius santykius su D. Britanija. Ligi 1934 m. didelė dalis Lietuvos užsienio prekybos vyko su artimiausiu kaimynu, Vokietija. Kai Hitleris pradėjo ūkiškai ir politiškai spausti Lietuvą, Anglija paidarė nepaprastai svarbi rinka mūsų ž. ū. produktams. Pasirašius naują sutartį, prekybinė apyvarta tarp Lietuvos ir D. Britanijos pradėjo labai greitai augti, ir tokiu būdu Lietuvos vyriausybė galėjo tvirčiau atsispirti nacių Vokietijos spaudimui.

Sovietams okupavus Lietuvą, min. Balutis visokiais būdais per britų vyriausybę, įvairias organizacijas ir spaudą kėlė mūsų krašto tragišką likimą ir padarytas skriaudas. Dažnai jis tai darė kartu su mūsų kaimynais latviais ir estais. Manau, kad neapsiriksiu pasakydamas, kad didelė dalis kartu su baltų kaimynais įteiktų memorandumų ar notų buvo suredaguota min. Etalučio.

Nutrūkus ryšiams su kraštu, jo kaip Lietuvos ministerio, padėtis tiek morališkai, tiek materiališkai labai pasunkėjo. Teko likviduoti turimuosius pasiuntinybės rūmus ir keltis į mažus namus Essex Villas. Ten, kartu su daug metų tarnavusia ir atsidavusia šeimininke Koste Noreikaite, jis išgyveno iki savo mirties. Čia reikėjo verstis labai kukliai iš ribotų išteklių. Jis pats buvo ir sekretorius, ir mašininkas, dažnai ir durininkas. Neatsižvelgiant į tai, kiek sveikata leido, jis vis dirbo, rūpinosi ir kiekvienam besikreipiančiam tautiečiui patardavo, padėdavo, o kartais net ir sušelpdavo. Kiek galėjo, lankėsi mūsų parengimuose, dalyvavo minėjimuose asmeniškai arba savo turtingais, pilnais tėvynės meilė laaiškais bei sveikinimais. Jo pasišventimas ir atsidavimas mūsų tautos reikalams neturi sau lygaus pavyzdžio.

B. K. Balutį pažinau nuo 1935 m. Nuo to laiko, ypatingai karo ir pokario metais, mudviejų santykiai buvo glaudūs ir artimi. Galbūt todėl jis ir paskyrė mane savo testamento vykdytoju. Jis man buvo ir pasiliko ne tik šviesi ir garbinga asmenybė, bet taipogi kaip pavyzdys žmogaus, kurio pareigos ir atsakomybės jausmas savo tautai ir tėvynei buvo jo gyvenimo pagrindinis motyvas, gal kartais ir žiauriai susikertąs su šeimyniškais ar asmeniškais reikalais. Toks jis pasiliko per visą savo amžių.

Dar prieš pirmą pasaulinį karą, jam begyvenant JAV, jo bendradarbis V. Ambrazevičius šitaip apie jį atsiliepė: „Balutis buvo griežtos disciplinos, orgnizacijų ir visuomenės gyvenime šalininkas. Jo giliausiu troškimu buvo apjungti visus gerus lietuvius, kad bendromis jėgomis sėkmingiau siektų bendrųjų tautos tikslų..." Lygiai taip pat jis galvojo 1947 m., kada mes įsteigėme DBLS. Pavyzdžiui, sveikindamas pirmojo atstovų suvažiavimo proga, jis pasakė: „Lietuvių Sąjunga yra gimusi po laiminga žvaigžde: jos vadovybėje, tiek ir skyriuose, išsitenka senieji šalia naujai atvykusiųjų, pasauliečiai ir dvasiškiai, net skirtingų socialinių pažiūrų lietuviai; visi traukia lietuvius į vieną krūvą — į Sąjungą, bendro lietuviško darbo dirbti".

Tokie jo lietuviškojo gyvenimo principai buvo jaunystėje, tokie dirbant Lietuvos valdžios įstaigose, tokia filosofija jis vadovavosi iki karsto lentos.

Kitą min. Balučio charakterio pusę teisingai apibrėžė jo senas pažįstamas, taip pat dzūkas, kun. M. Krupavičius. Kalbėdamas apie min. Balutį, jis sako: „Jis tikras dzūkas: karštas, linksmas, malonus, poetiškų polinkių, pilnas juokų ir anekdotų, vadinasi, vyras nenuobodus, su kuriuo susidraugauti nesunku..."

Tokį aš pažinojau Etalutį išvažiuodamas su juo į pajūrį paatostogauti, ir per kitokius susitikimus ar subuvimus. J. Kajeckas, buvęs jo bendradarbis Londone, o paskutiniu metu mūsų atstovas Walšingtone, šitaip Balutį apibūdina: „Balutis buvo teisingas... Jam tebuvo svarbu, kad bendradarbis būtų tinkamas savo vietai, ištikimas Lietuvai, rūpestingas, teisingas, mokąs liežuvį valdyti — žodžiu, kad gėdos Lietuvai ir įstaigai nepadarytų. Pataikūnų nemėgo..."

Būtų galima dar labai daug apie buvusį mūsų ministerį parašyti ir paryškinti kitus, jo turtingo charakterio bei būdo bruožus. Tačiau reikia tikėtis, kad gal netrukus bus paskelbti jo atsiminimai bei užrašai-dienynai, kuriuos jis savo testamentu paliko jaunystės draugui, jau mirusiam Juozui Bačiūnui, kurie atskleis daug B. K. Balučio asmens ir veiklos savybių. Tie atsiminimai dabar ponios Etačiūnienės žinioje. Neabejoju, kad ten yra daug medžiagos apie mūsų krašto paskutiniųjų metų istoriją, parašytos žmogaus, kuris nepriklausė jokiai partijai ir vertino įvykius tiktai iš jo lietuviškos širdies.

Buvau raginamas jau per keletą metų paskelbti min. Balučio testamentą. Susilaikiau, nes norėjau prisitaikyti prie jo pareikšto noro dėl savo atsiminimų, kurių prašė neskelbti, kol nepraeis 10 metų po jo mirties. Kadangi testamente, surašytame 1963 m. rugpiūčio 8 d., ryškiai atsispindi jo lietuviška širdis, žemiau pateikiu vertimą iš anglų kalbos dviejų paragrafų, kurie, manau, bus įdomūs visiems mūsų tautiečiams. Paskirstęs giminėms bei pažįstamiems kai kuriuos savo asmeniškus, daugiau simboliškos nei materialinės vertės turinčius dalykus, nepamiršdamas nei DBLS, nei Lietuvių bažnyčios Londone, visą kitą turtą paliko, kaip jis pats sako: „Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atgavimo reikalui..." Tie du paragrafai šitaip skamba:

„2 (g) Įvertindamas mūsų viso gyvenimo draugystę, Juozui J. Bačiūnui, gyvenančiam Sodus, Michigan, JAV, palieku savo dienoraščius ir asmeniską korespondenciją, susidedančią iš 18-kos knygų, jam įteiktų 1960 metais ir visus mano būsimuosius dienoraščius bei asmeniską korespondenciją, sekančiose knygose (pradedant Nr. 19). Minimųjų knygų turinys gali būti naudojamas jo nuožiūra, tačiau aš pageidauju, kad būtų vykdomas mano noras neskelbti šių knygų turinio ar jo dalies ir neleisti juo viešai naudotis iki bus praėję dešimtis metų po mano mirties."

„3. Apmokėjus visas laidotuvių, testamento ir palikimo teisines išlaidas, visą nejudomąjį ir asmeniską turtą, kur jis bebūtų, kurį aš galiu savo valia paskirti ir kuris nėra specialiai kam nors paliktas, skiriu ir palieku savo draugui ir ilgų metų bendradarbiui, Lietuvos Atstovybės Londone Prekybos Patarėjui ir einančiam Atstovybės Patarėjo pareigas VINCUI BALICKUI, gyvenančiam 78 Dora Rd., London, S. W. 19. Nenorėdamas apsunkinti patikėtiniais ar teisiniais įpareigojimais, aš prašau, bet nereikalauju, Vincą Balicką vykdyti mano norus ryšium su šiuo palikimu, kurį aš pavedu jam, visiškai juo pasitikėdamas, pripažindamas jo ištikimą darbą Lietuvos laisvės reikalui ir tvirtai tikėdamas, vildamasis ir pasitikėdamas, kad po mano mirties jis ir toliau dirbs tam pačiam patriotiniam tikslui ir naudos šį palikimą Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atgavimo reikalui. Aš taipogi noriu ir pageidauju, jei Lietuva atgautų 1940 metais prarastąją laisvę ir nepriklausomybę ir laisvai atsikurtų dar Etalickui tebegyvenant, kad jis atiduotų ir pervestų likusį nesunaudotą palikimą tuometinės laisvos ir suvereninės Lietuvos vyriausybei ar jos teisėtam atstovui. Taipogi aš noriu ir pageidauju, kad Vincas Balickas parašytų testamentą, kuriuo dar likusiąją šio palikimo dalį paskirtų tinkamam, jo parinktam, asmeniui naudoti panašiems tikslams."

Tad tokia buvo ministerio Balučio paskutinė valia. Tebūnie lengva jam Anglijos žemė.

Kazimierui Barėnui 70 m.

Kūrybinį darbą Kazimieras Barėnas pradėjo 1926 m. dar būdamas gimnazijoje. Tuo laiku Panevėžio gimnazijoje literatūrą dėstė rašytojas J. Lindė-Dobilas, užkrėtęs daugelį savo auklėtinių humanistinėmis idėjomis ir meile literatūrai. Nuo to laiko K. Barėnas pradėjo rašyti straipsnius ir prozą, kuri buvo spausdinama nepriklausomybės laikų laikraščiuose ir žurnaluose.

1929 m. baigęs gimnaziją ir 1933 m. VDU Humanitarinių mokslų fakultetą, K. Barėnas anais laikais negalėjo atsidėti vien tiktai kūrybai. Profesionalų rašytojų anais laikais Lietuvoje nebuvo. Jis dirbo

universiteto raštinėje, o vėliau laikraščių redakcijose bei administracijose.

Pamėgęs plunksną ir 1944 m. pasitraukęs į Vakarus, K. Barėnas dirbo įvairiose redakcijose, organizavo laikraščių leidimą ir bendradarbiavo daugelyje iš jų. Iš Vokietijos persikėlęs į Angliją, dirbo fabrike Manchesteryje. Čia jis pradėjo tikrąją rašytojo „karjerą". Išvertė iš anglų kalbos kelis romanus ir kūrė apysakas.

Turbūt nėra pasaulyje daug rašytojų, kurie būtų kūrę savo apysakas dirbdami naktinėje pamainoje, ūžiant mašinoms tekstilės fabrike. Įmetęs į mašiną žaliavos rutulį, jis išsiimdavo pieštuką ir užrašydavo keletą sakinių savo kūrybos į čia pat turimą popieriaus lapą. Dieną, grįžęs namo, visa tai perrašydavo.

Tokiu būdu gimė pirmosios K. Barėno novelės, išleistos išeivijoje. Ligi 1968 m. jų išėjo trys knygos: **Giedra visad grįžta, Karališka diena** ir **Atsitiktiniai susitikimai.** Jos susilaukė labai palankaus įvertinimo. Kritikai pripažino, kad autorius yra vienas iš pajėgiausių novelistų išeivijoje.

1969 m. išėjo pirmas K. Barėno romanas — **Tūboto gaidžio metai,** kuriame realistiškai vaizduojamas pirmojo pasaulinio karo laikotarpis Lietuvos kaime. (Knyga laimėjo Montrealio akademikų V. Krėvės premiją). Tas kūrinys parodė, kad K. Barėnas tvirtai laiko rankoje plunksną. Su šiuo įžymiu kūriniu autorius įrašė savo vardą į lietuvių literatūros istoriją.

K. Barėnas yra ne tik talentingas, bet ir labai produktyvus ršytojas. 1971 m. Nida išleido jo dar vieną apysakų rinkinį **Dvidešimt viena Veronika,** parašytą dar teberedaguojant „Europos Lietuvį", kuris laimėjo Lietuvių Rašytojų Draugijos premiją. Šalia to, jis nuo 1964 m. redaguoja literatūros almanachą „Pradalgė", kurių ligšiol išėjo devynios. Be to, sudarė literatūros skaitymų knygą **„Sauja derliaus"**, suredagavo **14 Rinktinės** sąsiuvinių, redagavo ir leido visą eilę lietuviškų laikraščių Vokietijoj ir Anglijoj. Jis yra ir sieninio Nidos klubo kalendoriaus sudarytojas.

1972 m. pasitraukęs iš „Europos Lietuvio" redakcijos ir „Nidos" klubo knygų leidyklos, K. Barėnas dar teberašo knygų recenzijas ir tebedirba daugybę kitų plunksnos darbų. Jo parašytas didelis ir kruopštus darbas **DBLS istorija** šiuo metu yra spausdinamas Nidos spaustuvėje. Naujas novelių rinkinys yra atiduotas leidyklai Amerikoje. Baigiamas rašyti ir naujas romanas.

Rašytojas, literatūros kritikas ir žurnalistas Kazimieras Barėnas gruodžio 30 dieną švenčia 70 metų savo amžiaus ir 50 metų literatūrinio darbo sukaktį. Skaitytojai linki jam Ilgiausių ir derlingiausių metų.

J.V.

Su lietuviais pasaulyje

IR BRITANIJOS LIETUVIAI PUOŠIA SODYBAS

Ryšium su mūsų laikraštyje aprašytuoju stogastulpiu, vienas senas „E. Lietuvio" skaitytojas ir spaudos rėmėjas lietuvis-žemaitis (pavardės prašo neskelbti) prisiuntė prie savo namo Skotijoje patatytą Trijų kryžių repliką. Ten pat matosi Gedimino stulpai ir Vyčio kryžius.

Įdomu, ar esama daugiau lietuvių, papuošusių savo namus ar kiemus lietuviškais simboliais ar ornamentika?

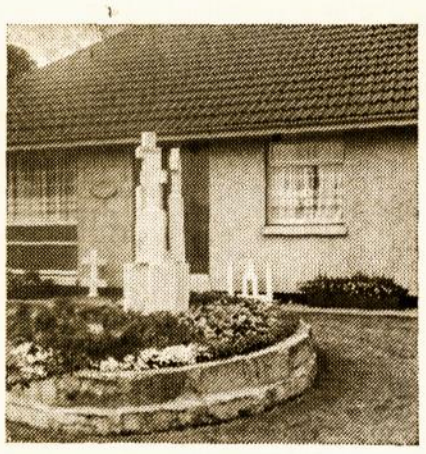

PREMIJA V. MACIŪNUI

Pirmoji lituanistikos premija paskirta dr. Vincui Maciūnui Filadelfijoje už jo lietuvių literatūros istorijos mokslinius darbus ir už jo darbą Pensilvanijos universiteto bibliotekoje, ugdant lituanistikos fondus. Premijos $1.000 mecenatas yra kun. dr. Juozas Prunskis. Lituanistikos Instituto premijai skirti komisiją sudarė Vincas Trumpa, Gr. Krivickienė, Ant. Vaičiulaitis, Alf. Nyka-Niliūnas ir dr. A. Plateris, visi Vašingtone. Premija buvo iškilmingai įteikta Čikagoje, Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo literatūros vakare lapkričio 25 d.

NAUJAS J. CENTRO DIREKTORIUS

Jaunimo Centro Chicagoje direktoriumi vietoje kun. A. Kezio paskirtas kun. Antanas Saulaitis, S. J. Kaip žinoma, kun. A. Saulaitis yra didelis skautų ir jaunimo draugas, į kunigus įšventintas jau Amerikoje.

Mano mintys su jumis...

Min. B. K. Balučio sveikinimas naujiesiems ateiviams prieš 30 metų pirmųjų Kalėdų proga

Kalėdų švenčių ir Naujųjų metų proga sveikinu širdingai visus lietuvius, gyvenančius Didžiojoje Britanijoje, Britų Dominijose ir kolonijose. Visiems nuoširdžiai linkiu, kad šios Kalėdos būtų bent šiek tiek linksmesnės, o ateinantieji Naujieji metai daug laimingesni, negu tai buvo praeityje.

Kūčių vakare ir Naujuosius metus sutinkant, mano mintys bus su jumis visais.Et ypatingai jos bus su tais iš jūsų tarpo, kurie sutinkate tas šventes šioje šalyje pirmą kartą. Atvykus svetimon šalin, pradėjus naują vagą gyvenime, jums gali būti ir nejauku, ir nelinksma. Bet nenusiminkite. Atskirti nuo savo draugų, giminių ir net nuo šeimų, žinokite, kad visgi jūs nesate vieni. Žinokite, kad visi padorūs lietuviai, kur jie bebūtų, šitokiomis progomis prisimena visus savo brolius ir seses lietuvius.

Žiaurus likimas išblaškė mūsų brolius po visą didelį pasaulį. Bet pasaulis nėra pakankamai didelis, kad jame išsiblaškiusių lietuvių nesietų tautinė meilė ir vienybė.

Gyvenimas užvertė mums daug bėdų ir nelaimių. Bet nėra taip didelių bėdų ir nebus taip sunkių nelaimių, kurios palaužtų mūsų norą ir pasiryžimą būti ir vėl visiems drauge savo laisvoj ir mieloj Lietuvoj.

Šitoks minčių ir norų bendrumas jungia mus visus lietuvius vienan vainikan, vienon lietuviškon šeimon. Atsiminkime tai Kūčių šventos nakties tyloj, nepamirškime to mušant laikrodžiui Naujus Metus. Ir nepasijuskime liūdnais, vienišais, pamirštais, apleistais našlaičiais. Jauskimės didelėj viso pasaulio lietuvių šeimoj, kurioj kiekvienas jos narys iš visos širdies linki kiekvienam kitam lietuviui: „Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų". To linkiu ir aš jums visiems.

Bronius K. Balutis, LietuvosMinisteris

Balys Auginas

***

Pažiūrėki pro seklyčios langą,
Koks kalėdinis dangus ramus —
Ir žvaigždes, ir žydintį tą dangų
Atiduotum už senus tėvų namus...

Ir imi Kalėdų žvaigždę, tarsi rožę,
Ir segi širdin ją pamaldžiai —
Krūtinėj suplaka taikos varpai:
— Širdie, skambėdama tu sutirpai,
Kūčių vidurnakčio išvydus grožį,
Nutviskusį palaimintos ramybės
atspindžiais...

Vincas Pietaris

Aršiojo žuvimas

(Iš istorinės apysakos „Algimantas").

Aršiojo sumetimas, kad jis lengvai pergalės Algimantą, pasirodė iš sykio klaidingas. Už kiekvieną kirtį anas kirčiu mokėjo, atmušdamas Aršiojo kardą tai kardu, tai pagaudamas jo kirtį skydu. Dūkdamas iš piktumo, Aršusis patankino kirčius. Iš šalies žiūrėdamas, dabar galėjai matyti blyksnojantį vainiką apie Algimanto galvą; girdėjai tiktai tolydinį žvangėjimą kardo, užgaunančio tai skydą, tai kardą... Bet štai vienu sykiu tik kilstelėjo Aršusis balne, ir kaip žaibas paleistas iš visų pajėgų kirtis krito ant Algimanto skydo, ir dalis skydo nukrito žemėn. Tuo pat laiku blystelėjo Algimanto kardas linkon Aršiojo kairiojo šono, kurį tas atidengė truputį, slėpdamas skydu dešiniąją ranką. Kardas kurčiai dunktelėjo, sulįsdamas giliai į šoną, o iš žaizdos tiško kraujo upeliai. Aršusis, kaip ir su išgąščia, kaip ir su piktumu, metė akimis į Algimantą ir smogė kardu, bet šitas smūgis tiktai trinktelėjo, atsimušdamas į skydą. Antras Algimanto kirtis krito ant Aršiojo galvos; ir Dainavos milžinas kaip perkūno trenktas griuvo nuo kirčio iš žirgo.

Su riksmu šoko Aršiojo kareiviai į pagalbą savo kunigaikščiui, vieni vedė jį iš kovos, prilaikydami žirge, kiti puolė sūduvius atkeršyti jiems...

— Mušk! Mušk! — suriko sūduviai savo žaru ir su aitra puolė gudus.

Gandas apie Aršiojo žuvimą nuskrijo ūmai per abi kariuomenes. Apstoję aplinkui merdėjantį kunigaikštį, Aršiojo kareiviai ėmė prašyti kovą sustabdyti ir tartis dėl paliaubų. Nors ir nenoriai vis tiktai turėjo sutikti Algimantas.Ir liovėsi kova visur.

Mirštantį Aršųjį nugabeno pulko vyrai į jo mylimą Aršiosios pilį, bet tenai jis nerado sau suraminimo nei paguodos. Jį mirštantį iškeikus, jo pati išbėgo į Naugardą, kad gautų vėl pagalbos iš giminių tolimesnei kovai su Algimantu.

Išgirdęs apie tai, Algimantas nusiuntė savo kareivių būrelį pagauti Aršienės, bet tas, nieko nepelnęs, sugrįžo atgal. Tada pasirinkęs naugardiškė kariuomenės kelis vyresniuosius įkaitais, Algimanatas nusiuntė savo pasiuntinius į Naugardą, prašydamas, kad nesikištų į jo reikalus su Aršiene. Algimanto pasiuntiniai, tiesa, nebuvo pavergti ir sulaikyti, bet tik tai dėl to, kad Algimantas susiprotėjo pasilikti gana svarbius įkaitus, o kad ne tai, tai jie būtų negrįžę. Ir dabar dar pasiuntiniai visko matė.

— A! Jeigu taip, tai reikia atlankyti ir Naugardo sritį, — atsiliepė Algimantas, išgirdęs pasiuntinių kalbas. — Jeigu jie, užuot išpildę mano norą, tik tyčiojasi, tai reikia pamokyti juos.

— Vyrai! — šūktelėjo jisai savo kariuomenei. — Ilsėkitės ir ganykit žirgus naujam žygiui. Atlankysime Naugardo sritį, padėkosime už tai, kad lankė mūsų šalį. Ir jau čia, vyručiai, kas ką paims, tai tas bus jo. Girdite! Naugardo sritis jums!

— Dėkui! Sveikata tau! Valio! — lėkė balsai kariuomenės pulkuose.

Už savaitės rimti Algimanto pulkai pakilo naujam žygiui į šiaurės šalį. Versdami į plėnis, ėjo kareiviai vis gilyn, vis artyn paties Naugardo. Pėmė jie Naliučo pilaitę; pakilo paskui toliau, plėšdami viską ir degindami. Išgirdę ilgų lietuviškų vamzdžių balsą, gudai bėgo į visas šalis.

Sunaikinęs Naugardo kariuomenę, paėmė Algimantas Lovatės pilį ir nuplėšė jos apygardą. Davęs čia pailsėti žirgams, buvo jis besiren-

N. Sadūnaitės laiškas Tėvynei

(Nors šis laiškas rašytas praėjusiųjų Kalėdų proga, bet jo mintys tinka ir šiems metams. **Red.**).

Iš „Dievas ir Tėvynė" 1977 metų 4-to numerio. Nijolės Sadūnaitės laiškas leidinio redakcijai:

„G. J. Kr.!

Prasideda 1977 metai. Melskimės, kad Kristaus mokslo šviesa kaip gaivus šaltinis ištroškusiems plauktų, o Jo atneštoji meilė žmonėms visų sielose viešpatautų. Kaip gaila tų, kurie gyvenime sėja blogi ir skundžiasi, kad žmogui nedaug džiaugsmo teskirta... Kas myli žmones ir stengiasi jiems tik gera daryti, tas neklaus, ar yra laimingų, o kas nemyli — netikės, nes jis su savo laime prasilenkė. Duok, Dieve, kad 1977-taisiais visi būtų laimingi ta tikrąja laimės prasme!

Gaila, kad nepasiekė manęs nė vienas Jūsų siųstas Kalėdinis atvirukas — išėmė. Ką bepadarysi, už tai gavau virš šimto Kalėdinių pasveikinimų: laiškų, atvirukų, telegramų, glėbį plotkelių. Dėkinga visiems ir sužavėta neužtarnautu žmonių jautrumu bei meile iki pačių sielos gelmių! Gerasis Dievas gausiausiai visiems teatlygina! Labai stebėjosi gydytoja, kuri lageryje jau 23-ti metai, tokiu laiškų gausumu. Per tą visą laiką nėra mačiusi, kad kas nors būtų tiek daug jų gavęs. Bet kadangi visos mane myli, tai tuo tik džiaugiasi.

Labai gražius pasveikinimus gavau iš Veisėjų, Klaipėdos, Kauno, Vilniaus, Radviliško, Palangos, Miroslavo, Marijampolės, Birštono, Druskininkų, Prienų, Anykščių ir kitų vietovių jaunimo. Atkeliavo sveikinimai iš Rygos, Pskovo, Kijevo, Maskvos...

Prieš šventes susirgau gripu ir labai piktu, tur būt, todėl, kad iš karto jam nepasidaviau. Supykęs gripas dešimčiai dienų prikaustė mane prie lovos ir nepaleido net švenčių metu. Nežiūrint tai ir kad lauke siautė pūga ir šaltis, sieloje buvo giedra ir jauku, nes mane supo Draugių ir Babų rūpestis, paslaugumas, meilė ir gerumas. Šv. Kūčių vakarienei atsikėliau, nes draugės ją paruošė tik dėl manęs. Jos — graikų katalikės ir Babos — pravoslavės

švenčia šv. Kalėdas pagal seną kalendorių. Prie stalo buvome penkios. Savo gi mintims ir širdimi aš buvau kartu su Jumis, su artimesniais ir tolimesniais kaimynais, su tais, kurie mane silpną remia savo malda ir meile. Buvo taip gera, nes mūsų prie stalo buvo tiek daug!.. Laužėme atsiųstąsias plotkeles, dalinomės Jūsų meile ir visiems visiems linkėjome mažojo Kūdikėlio — Didžio Dievo palaimos! „Dievo Kūdikėlis viršum namų, viršum visų laukų ištiesia ranką ir tyliai laimina visų artojų širdis..."

Šv. Kalėdų šventes, nors ir gėda prisipažinti, pramiegojau. Penkias paras tik miegojau, rijau antibiotikus, aspiriną, prakaitavau ir vėl miegojau. Atsikėliau prieš Naujus Metus. Tai buvo juoko, kai atsikėliau iš lovos, o Babos nustebo, kad per tas dienas aš išaugau, dabar dar aukštesnė, tik veidas tapo kaip mergytės... Ir visos tvirtino, kad joms be manęs labai liūdna, kad labai manęs pasigenda... Darbe sekėsi — visada išpildydavau pirštinių pasiuvimo normą. Dabar bus kiek sunkiau. Nusilpau. Bet tai niekis — čia pat pavasaris. Atsibus žolelės, o su jomis atsiras ir daugiau jėgų, nes mes su apetitu valgome pienes, balandas, gėlių žiedus. Tai vitaminai ir kalorijos!

Laisvo laiko labai nedaug. Keliamės 6 val. ir nepastebime, kaip praskrieja diena. Daugiausia laiko atima darbas, o paskui dienos kaip nebuvę. Žaibu blykstelėjo 1976-ji ir... nebeliko. Kaip aš esu dėkinga visiems už visokeriopą paramą! Labai labai! Tepadeda Gerasis Dievas!

Su gilia pagarba ir dėkingumu

PAPŪGA DUJŲ KONTOROJ

Prieš kiek laiko su šeima apsigyvenau Šiaulių rajono Šakynos apylinkės Kušleikių kaime. Reikia dujų, negi mūsų laikais malkomis bekursi viryklę. Sutariau su dujininkais, kad šie pastatys balioną. Išmokau, kaip ant dujinės viryklės barščius virti, sumokėjau 17 rub. 40 kap. ir laukiu. Savaitę, dvi, o dujų vis nėra. Neiškentusi skambinu į Šiaulių rajono Dujų ūkio eksploatavimo kontorą.

— Bus rytoj, — atsako malonus balselis.

Praėjo diena — vėl skambinu.

— Rytoj! — kartoja tas pats balsas.

Taip prabėgo rugpjūtis, rugsėjis, spalis, įpusėjo lapkritis. Skambinau dešimtis kartų. Atsakymas tas pats — rytoj!

Kas gi tą žodelį „rytoj" taip uoliai kartoja? Žinovai tvirtina, jog taip daro papūga, kurią įsigijo dujų kontora. Gudruolė šios kontoros viršininkė V. Jurginienė! Nei tau atsakinėti klientams, nei aušinti asmeninę burną.

O. Urbonienė (V. laikr.)
Nijolė" (ELTA)

ŠILTAS LAPKRITIS

Lapkričio 12 dieną Vilniuj užregistruota 12 laipsnių šilumos. Tokios aukštos temperatūros šiuo metų laiku nebuvę per 90 metų.

Linksmų Švenčių ir laimingų Naujų Metų visiems draugams ir pažįstamiems linki

P. S. Nenortai

Magdutės ir mano sveikinimai ir nuoširdžiausi linkėjimai Kalėdų ir Naujųjų Metų proga visiems mūsų pažįstamiems ir bičiuliams.

Dr. J. Mockus ir Magdutė

Švenčių proga sveikinu visus lietuvius, linkėdamas LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

T. Vidugiris

Visus mūsų rėmėjus ir talkininkus, o taip pat pensininkus, ligonius ir vienišuosius tautiečius sveikiname Kalėdų proga ir linkime laimingų Naujųjų Metų.

Londono Lietuvių Moterų Sambūris „Dainava"

LIETUVOJE

ANYKŠČIUOSE KURIA MUZIEJŲ

Nykstant vienkiemiams, retėja ir ūkininkų padargų, jojimo inventoriaus, vežėčių ir viso kito, kas tiko bėriui.

Anykštėnai nutarė steigti muziejų, kuriame būtų viskas surinkta ir išsaugota. Muziejus kuriamas visuomeniniais pagrindais. Patvirtinta jo organizacinė taryba, kurią sudaro Žemės ūkio akademijos profesorius P. Vasinauskas, Elmininkų Bandymų stoties direktorius A. Puodžiukas, Lietuvos Paminklų konservavimo instituto architektas V. Gabriūnas, Anykščių apylinks Vykdomojo komiteto pirmininkė D. Adomaitienė ir kiti. Muziejui bus pritaikyti jos teritorijoje esantys seni pastatai.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAI

Lietuvoje jau dviem laidom išleistasis „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" turi 60 tūkstančių žodžių. Šio žodyno tikslas yra pateikti dabartinės lietuvių literatūrinės, taip pat liaudies šnekamosios kalbos žodžius, nurodyti jų pagrindines formas, rašybą ir kirčiavimą, paaiškinti reikšmes, junglumą ir vartoseną trumpais pavyzdžiais. Šį žodyną pravartu įsigyti kiekvienam savąja kalba besidominčiam raštingam žmogui.

Didysis arba akademinis „Lietuvių kalbos žodynas" rašomas jau beveik penkiasdešimt metų ir bus baigtas tik po kelių dešimtmečių (anglai savo žodynui paruošti taip pat sugaišo 100 metų).

Amžiaus pradžioje lietuvių kalbininko Kazimiero Būgos surinktas lobis — apie 17 pūdų kortelių — atiteko 1930 metais įsteigtai, J. Balčikonio vadovaujamai Lietuvių kalbos žodyno redakcijai, o jau gerokai pagausintas, Lietuvių kalbos ir literatūros institutui.

Dabar kartotekoje yra apie pusketvirto milijono kortelių, sektoriuje dirba 13 mokslininkų bendradarbių. Tai filologijos mokslų kandidatai K. Ulvydas (sektoriaus vadovas), V. Vitkauskas, A. Balašaitis, S. Kėzytė, K. Vosylytė, K. Pakalka, jaunesnioji mokslinė bendradrbė I. Ermanytė.

Į „Lietuvių kalbos žodyną" dedami visi bendriniai žodžiai, visas lietuvių kalbos turtas, surinktas iš šnekamosios liaudies kalbos, iš grožinės, mokslinės, politinės literatūros kūrinių, iš periodinės spaudos, tautosakos rinkinių, visų žymesniųjų lietuvių kalbos žodynų ir senųjų raštų. Žodyne atsispindi ir bendrinė, ir tarminė lietuvių kalbos morfologija, sintaksė, nurodomi skolinių šaltiniai, žodžiai sukirčiuojami. Moksliniu požiūriu jis svarbus ne tik lituanistikai, baltistikai, bet ir slavistikai, apskritai indoeuropeistikai.

RESTAURUOJAMAS VILNIAUS UNIVERSITETAS

Ryšium su būsimąja keturių šimtų metų sukaktimi sparčiai restauruojamas Vilniaus universitetas. Kartu restauruojama ir garsioji šv. Jono bažnyčia, kuri dabar perkrikštyta į Pažangios mokslo minties muziejų. Čia dirba dailininkai restauruotojai J. Pilipavičius, K. Andziulis, V. Stankevičius, E. Mateiča, A. Kūodis, A. Kupčinskas ir kiti. Tos freskos kadaise buvo uždarytos, dabar, prisilietus dailininko rankai, atgyja.

To paties tresto metalistai restauruoja sietynus, daro ažūrinius vartelius, meniškas groteles, barokinius dekoratyvinius elementus iš metalo. Vertingus baldus baigia restauruoti A. Kondrato vadovaujami medžio drožėjai. Statomi į vietą restauruoti XIX a. pabaigos vitražai. Auksuotojai Vytis ir Irena Dautartai auksuoja dekoratyvinių elementų drožybą.

Puošnioje iškilmių salėje bus surengta paroda, skirta juubiliejui.

Jau atiduotas naudoti Lituanistikos centras. Čia įsikūrė Lietuvių literatūros, Baltų filologijos ir Lietuvių kalbos katedros, auditorijos. Vestibiulis pasipuoš dailininko P. Repšio sukurtomis freskomis.

Restauruojamos ir pritaikomos rektoratui patalpos tarp Počobuto ir Didžiojo kiemo. Iš Didžiojo kiemo bus įrengtas reprezentacinis įėjimas, valgykla persikels į Daukšos kiemą, plėsis knygų saugykla, numatoma įrengti naują knygyną.

Iš Didžiojo į Sarbievijaus kiemą ketinama atstatyti buvusį praėjimą. Ant vieno fasado numatoma išdėstyti memorialines lentas, skirtas įžymiems mokslo ir kultūros veikėjams, dirbusiems šioje aukštojoje mokykloje nuo universiteto įkūrimo iki šių dienų. Taip pat numatoma restauruoti varpinę. Joje žada įrengti liftą, kuriuo pasikėlus atsivers miesto panorama.

Tvarkomi kiemai: keičiamas išplanavimas, jų danga. Atkasami neseniai rasti užpilti rūsiai. Jie bus pritaikyti universiteto studentų menėms.

ŽAGARĖS ŽIRGYNAS

Žagarės valstybinis žirgynas kasmet išaugina ir parduoda daugiau kaip 20 žirgų. Už kiekvieną gauna vidutiniškai po 5.000 rublių. Dauguma jų yra trakėnų ir Hanoverio veislės mišinys .Esą šitie žirgai ne tik puikiai įveikia aukštas kliūtis, bet ir labai greiti. Iš visos Sov. S-gos 105 žirgynų Žagarės žirgynas užima antrąją vietą. Į žirgų jodinėjimo treniruotę įtraukti vietos moksleiviai.

KONCERTAVO KANADIEČIAI

Vilniuje gastroliavo Toronto choras „Festival singers of Canada". Koncerte dalyvavo ir pučiamųjų kvintetas „Canadien brass". Choras yra dalyvavęs daugelyje tarptautinių festivalių ir turi paruošęs daugiau kaip 400 vokalinės muzikos pavyzdžių. Koncertas taip pat buvo suruoštas Kaune.

PANEVĖŽIO MUILAS

Panevėžyje veikia nepriklausomos Lietuvos laikais įsteigtas muilo fabrikas „Lietuvos muilas". Žinomiausios markės yra „Aksominis", „Tulpė", „Jūratė", „Aušra". Neseniai pradėtas gaminti „Vaikiškas muilas" gavo valstybinį kokybės ženklą.

SUDARYTA KOMISIJA

Kaip rašo Lietuvos spauda, kad pradėjus Ignalinos rajone statyti atominės energijos stotį elektrai gaminti, iškyla daug įvairiausių problemų. Joms nagrinėti ir spręsti paruošta respublikinė kompleksinė mokslinio tyrimo darbų programa, kurios didžiąją dalį darbų vykdo Lietuvos TSR Mokslų akademijos institutai. Be to, prie Lietuvos TSR MA prezidiumo veikia nuolatinė atominės energetikos komisija, kuriai vadovauja viceprezidentas A. Žukauskas.

NAUJAS POGRINDŽIO LEIDINYS

Chicagos dienarštis DRAUGAS skelbia, kad šiemet gegužės mėnesį Lietuvoje pasirodė naujas savilaidos būdu leidžiamas periodinis leidinys - RŪPINTOJĖLIS. Jau išėjo du numeriai. Savo tikslą jis nusako: „Jus aplanko RŪPINTOJĖLIS. Šį vardą jis pasirinko, nes yra užsibrėžęs gaivinti ir skleisti tas vertybes, kurias simbolizuoja prie Lietuvos kelių rymojęs Rūpintojėlis". Pernai gegužės mėnesį Lietuvoje išėjo LAISVĖS ŠAUKLYS, visuomeninis laisvųjų lietuvių laikraštis. Paskutinis žinomas numeris buvo šeštas. Pirmame LAISVĖS ŠAUKLIO numeryje taip rašoma: „Tegul šie puslapiai bylos apie negęstantį tautos laisvės ilgesį, apie pastangas tų žmonių, kurie neįmanomiausiomis sąlygomis tęsia laisvųjų lietuvių tradicijas".

JAV gauta žinia, kad Vakarus pasiekė „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 28 ir 29 numeriai ir žurnalo „Aušra" 7-tasis numeris. „Kronikos" 28-tasis numeris datuotas birželio 29 dieną. Jis yra 62 puslapių.

NEPRIĖMĖ BIBLIJOS

Du britų parlamento atstovai buvo nugabenę į Belgradą sidabriniais viršeliais hebrajišką Senąjį Testamentą, kurį norėjo įteikti Sovietų delegacijai, kad perduotų Maskvos kalėjime esančiam disidentui Šaranskiui. Sovietų delegacija atsisakė atstovus priimti. Pastarieji pareiškė, kad tai esąs britų parlamento ir tautos įžeidimas.

Pabiros

PARDUODAMI FĖJŲ RŪMAI

Titanijos rūmai, tai didžiausias ir gražiausias pasaulyje lėlių namas, skirtas gyventi karališkoms fėjoms (laumėms).

Tuos rūmus pastatė sir Nevile Wilkinsonas, dailininkas ir vaikiškų knygų autorius. Statybą jis pradėjo 1907 m., o atidarymo iškilmes, dalyvaujant karalienei Marijai, įvyko 1922 m.

Lėlių namo dydis: 3.6 m ilgis, 2.5 m plotis ir 1.8 m aukštis. Iš viso jame yra 16 kambarių, įskaitant vieną, skirtą muziejui. Namas yra apšildomas ir apšviestas. Miniatiūrinių įvairiausių baldų ir meno išdirbinių jame yra 2.000.

Rūmai yra pastatyti iš mahagonio medžio, o vidus išpuoštas brangiais kilimais, mozaikomis ir freskomis. Meno rinkinyje yra iš viso pasaulio surinktos miniatiūrinės senienos ir brangenybės. Jų tarpe yra šimto metų senumo Eristolio stiklo kolekcija ir miniatiūrinė čekių knygutė.

Sir Nevile gyveno Mount Merrion vietovėje netoli Dublino. Jam bepiešiant paveikslą, trijų metų dukrelė pareiškė mačiusi, kaip miške tarp medžio šaknų pradingusi graži fėja. Tai davė jam idėją pastatyti karailenei Titanijai ir jos vyrui princui Oberonui karališkus rūmus ir pakviesti karališkąją šeimą čia apsigyventi...

1922-1967 m. laikotarpyje rūmai keliavo po visą pasaulį. Norintieji juos apžiūrėti sudėjo 150.000 svarų, kurie buvo paaukoti labdaringiems vaikų reikalams.

1967 m. N. Wilkinsono duktė pardavė namus už 31.500 svarų. Juos nupirko lordas Keyes ir ponia Olive Hodgkinson. Iki 1973 m. rūmai buvo už pinigus rodomi lankytojams Somerseto vietovėje Wookey Hole Caves, o nuo to meto perkelti į Jersey salą.

Savininkų įpėdinių nurodymu karališkieji lėlių rūmai vėl atgabenami į Londoną. Varžytinių firmai Christies pavesta sausio 10 d. juos parduoti. Tikimasi už juos gauti 60.000-80.000 svarų.

Savo mielus draugus ir pažįstamus švenčių proga sveikinu ir linkiu LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

A. Pranskūnas

Linksmų Švenčių ir laimingų Naujųjų Metų visiems draugams ir pažįstamiems linki

Em. ir J. Lūžos

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems draugams ir pažįstamiems linki

Antanas Žukauskas

Visus mūsų pažįstamus Anglijoje ir Skotijoje sveikiname Švenčių proga ir linkime daug laimės ateinančiais 1978-taisiais metais

J. ir K. Tamošiūnai

Gimines, draugus ir pažįstamus sveikiname Kalėdų švenčių proga ir linkime laimingų Naujųjų Metų.

M. ir P. Varkalai

Stasys Macūras ir šeima šv. Kalėdų Naujųjų Metų proga sveikina draugus ir pažįstamus Anglijoje ir užsienyje

giąs kilti toliau, bet nusigandę ik šiol šykštūs naugardiečiai dabar atsiuntė pasiuntinius, nuo lankiai prašydami, kad, paėmęs gausią duoklę, nustotų plėšęs Naugardo žemes ir grįžtų namon. Be to, Naugardas išsižadėjo kištis į Lietuvos reikalus ir negelbėti nei savo kunigaikščio giminių.

Pasiekęs, ko norėjo, paėmęs gausią duoklę, su apsikrovusia grobiu kariuomene grįžo Algimantas atgal, kaip Pietų Sūduvos ir visos Dainavos kunigaikštis. Nors artimieji ir prieštaravo, tačiau jisai paliko Aršiojo vaikams Aršiojo pilį, Drūtiškius ir Polotiškius, kad jiems nereikėtų valkiotis po svetimas šalis.

—Argi tu, kunigaikšti, nesupranti, kad nei Aršiojo vaikai nei Aršienė neaprims. Jie, remdamies paliktomis jiems sritimis, kils vėl prieš tave, — kalbėjo pranokesni Algimanto pulko vyrai.

— Tai jau ne mano darbas ir rūpestis, kaip jie elgsis. Jie mano giminės, ir bausdamas juos aš vis tiktai turiu atsiminti, kad jie turėtų iš ko tinkamai gyventi. O toliau — jų darbas.

Iš lengvo, pamažu grįžo lietuvių kariuomenė namon. Lietuvos liaudis dabar nesislapstė nuo kariuomenės, kaip tai darė prie Aršiojo. Priešingai, žmonės rinkosi iš visur pasigėrėti savo narsia ir stipria kariuomene, pasveikinti laimėjus.

Linksmi šūksmai lydėjo Algimantą kone nuo pačių Drūtiškių.

Ties Gardinus jisai prasinešė truputį pro kariuomenę su savo artimaisiais, kad patektų pirmieji į pilį. Negražu buvo labai skubinti, nes tokį pramintų Lietuvoje pliuškium, bet kiek leido įpročiai, tiek kiekvienas ir skubino namon. Ne toli paties Gardino, ties suirusia pirkele, pamatė Algimantas senas sukultas kankles... ir pažino. Tai buvo senio Sereikos kankles. Kaip tamsus debesis aptraukė seni atminimai vyro veidą, ir jis kaip ir gindamas nuo jų, nubraukė ranka per ašarotas akis, per kaktą... Ir paspyrė žirgą. Ant pilies kuoro plevėsavo, duzgėjo šilkinė skepetaitė Danutės rankoje, šalia jos motina, o ant motinos rankų...

Neišlaikė toliau vaikinas, ir Šatas nerte nunėrė į pilį.

— Kas? — suriko jisai, pranerdamas pro kuoro vartus.

— Sūnus! — atsiliepė Danutė, supratusi iš sykio, ko jis klausia.

Nežinia kaip, bet tuo pat beveik laiku gandas, kad Algimantas sulaukė sūnaus, pasklido ir kariuomenėj. Pakilo linksmi šūksmai tarp kareivių, jiems atsiliepė kiti pilyje.

Ant kuoro pasirodė Algimantas ir rankose pakėlė aukščiau savo galvos kūdikį. Kaip griausmas nugriovė riksmas per visą grįžtančią kariuomenę.

Iš rūsių, dar neatėjus kariuomenei, jau ritosi šulės su midum vaišėms. Tarnai vilko iš klėčių kumpius, dešras...

—Vyrai! — atsiliepė Algimantas į kareivius, — po ilgos metų eilės šiemet pirmą sykį ramiai ir linksmai ir aš pradedu Kalėdų šventes.

— Duokit dievai ir per ilgą amžių taip! — sušuko kareiviai.

∴

Ir linksmos gi buvo Kalėdos visoje Algimanto Lietuvoje ir Gardino pilyje. Visi džiaugėsi, visi klykavo iš liksmybės Algimanto namuose. Bendram džiaugsme niekas nepastebėjo nei piktų vienos tarnaitės žvilgsnių, kuriuos ta svaidė į kunigaikščius, negirdėjo niekas ir tų piktų žodžių, kuriuos ji niurnėjo. Nepastebėjo, nes tiktai vieną akimirką virė jos akys piktumu ir neapykanta; negirdėjo jos žodžių, nes tiktai sau po nosim ji niurnėjo, kad ateis laikas, kada visi grieš dantimis, užuot džiaugėsi. Linksma visados, paklusni ir darbšti stengėsi ji visiems patikti ir patarnauti, nors, nežinia dėl ko, retam ji patiko, ypač nemėgo jos senė Tranaitienė, kuri šitos merginos stengėsi neprileisti nei prie Oanutės su Algimantu, nei prie jų sūnaus.

(Pabaiga

Jo didenybė Whisky

Istorija

Vienas populiariausių Vakarų pasaulyje gėrimų yra whisky. Nors sakoma, kad pirmąjį spirito gamybos receptą suradęs kažkoks arabų alchemikas 10 amžiuje, bet whisky vardas istorijoje minimas tiktai nuo 1494 metų. Tais metais Skotijos valstybinių mokesčių įstaiga davė leidimą tūlam Friar John Corui iš aštuonių saikų salyklo pasigaminti aqua vitae (gyvybės vandens — degtinės). Keltų kalbojo jis vadinosi „uisgebeatha", betrumpinant išvirtęs į whisky.

Whiskio tėvynė yra Skotija. Pradžioje jį gaminosi kiekvienas stambus ūkis, o to gaminio kokybė niekuo nesiskyrė nuo paprastos naminės.

Po 1745 m. Culloden mūšio valdžia paskyrė specialius muitininkus rinkti pinigus iš whiskio gamintojų. Tokiu rinkėju (gaugers) yra buvęs ir garsusis skotų poetas Robert Burns. Tačiauo tiktai nu opetas Robert Burns. Tačiau tiktai nuo 1814 metų prasidėjo organizuota whiskio gamyba, kai valdžia, norėdama sukontroliuoti mokesčių išrinkimą, uždraudė gaminti whisky mažesniais kiekiais kaip 500 galonų (apie 1.950 litrų).

Iki 1860 m. beveik visas pagamintas whisky buvo suvartojamas krašto viduje. Tais metais naujai atsiradęs kenkėjas (Aphid phyloxera) sunaikino visą Europos vynuogių derlių. Nebeturint vyno ir konjako, pradėta ieškoti pakaitalo. Ir surastas skotiškasis whisky, nuo to laiko išgarsėjęs ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje. Šiuo metu whiskio eksportą pralenkia tiktai automobiliai.

Kodėl Skotijoje?

Skotams pradėjus gaminti whisky, juo susidomėjo ir kiti kraštai. Pirmiausia Airija, vėliau JAV ir Kanada. (Tuose kraštuose jis gaminamas kiek skirtingu būdu ir vadinamas whiskey). Greitai buvo įsitikinta, kad joks kitas whisky savo kokybe negali prilygti skotiškajam.

Whisky kokybę nulemia du pagrindiniai faktoriai — grūdai ir vanduo. Prie jų dar pridėtinas ir tretysis — iš kartos į kartą perduodamas maišymo receptas.

Pagrindinis produktas, iš kurio skotai gamina whisky, yra miežiai. Tam reikalui ne tiktai yra parenkamos atitinkamos veislės, bet ir tinkamiausia dirva.

Tas pats ir su vandeniu. Whisky gaminančiuose rajonuose vanduo kyla iš raudonojo granito formacijų ir pereina per samaninių durpių sluoksnį. Visa tai suteikia būsimajam gėrimui nepakartojamą skonio atspalvį. Pasakojama, kad norėdami išgauti tikrąjį whisky skonį, japonai ir amerikiečiai bandę net importuoti ne tik grūdus, bet ir vandenį iš Skotijos...

Gamyba

Paprastai whisky gaminamas dvejopu būdu ir iš dvejopų produktų: iš miežių salyklo ir iš maltų grūdų (rugių, miežių, kukurūzų) su salyklo priemaiša. Rinkoje paprastai parduodamas maišytas (blended) whisky. Tačiau galima gauti ir gryno salyklo ar grūdų whisky. Pirmasis yra aštresnis, pagamintas iš vertingesnio produkto, brangesnis. Grūdų whisky (labai populiarus Amerikoje) yra švelnesnis ir pigesnis.

Salyklinio whiskio gamybos procese išskiriamos net aštuonios darbo fazės. Darbas prasideda nuo miežių valymo. Dideliuose vandens tankuose supilti miežiai laikomi tris dienas, kol visos pašalinės medžiagos atsiskiria. Tada šlapi grūdai 8-12 dienų daiginami, laikas nuo laiko apipurškiant vandeniu ir išmaišant. Bedygstant specialūs enzymai pradeda miežių krakmolą skaldyti į dextrinus, maltozę ir cukrų.

Sudygę grūdai džiovinami specialiose krosnyse, kurias kūrena kokso ir durpių mišiniu. Džiovinimo indai taip padaryti, kad dūmai praeina per grūdus, palikdami specialų kvapą. Išdžiūvusią salyklą stambiai sumala ir užpiliko vandeniu. Vandenyje pasilieka visos cukrinės medžiagos, o salyklo likučiai pašalinami ir suvartojami gyvulių pašarui.

Atšaldžius iki tinkamos temperatūros, skiedinys suleidžiamas į specialius tankus 7.500-40.000 litrų talpos ir pridedama specialių kultūrinių mielių. Prasideda fermentacija: cukrus suskaldomas į alkoholį ir anglies dvideginio dujas, kurias panaudoja kaip energijos šaltinį darbo procese. Fermentacija užtrunka 48 valandas.

Dabar jau liko tiktai atskirti alkoholį nuo vandens. Tai vadinamoji destiliacija. Paprastai destiliuojama du kartus. Pirmą kartą silpnas alkoholis atskiriamas nuo skysčio, mielių ir kitų priemaišų, o antruoju kartu jau gaunamas alkoholis 140-142 proof (apie 70-75 laipsnių stiprumo). Destiliacijos įrengimai mažai skiriasi nuo beveik visiems žinomų naminės varymo būdų.

Gaminant alkoholį iš paprastų miltų, destiliacija vyksta vertikaliuose cilindruose, procesas žymiai greitesnis, o alkoholis gaunamas iki 90 laipsnių stiprumo.

Nokinimas ir maišymas

Vienos ir kitos rūšies alkoholis supilamas į 150-600 litrų statines, kurios laikomos-nokinamos mažiausia 3 metus. Nuo ąžuolinių statinių bespalvis alkoholis paruduoja, įgauna whisky spalvą. Geriausios statinės yra padarytos iš amerikoniško baltojo ir Arkansos ąžuolo. Puikiausią skonį whisky įgauna, kai nokinamas statinėse, kuriose prieš tai buvo laikomas sherry. Tokių statinių atsigabenama iš Ispanijos.

Pats svarbiausias gamybos proceso darbas yra whisky sumaišymas. Čia reikalingas nepaprastas patyrimas, gera uoslė ir skonio pajutimas. Kiekviena firma pagamina skirtingo skonio whisky, kuriuo jos labai didžiuojasi, nors eiliniai vartotojai ne visada ir atskiria.

Skotijoje yra keturios geografinės whisky gamybos sritys, kurių produktai vienas nuo kito skiriasi, būtent: Highlands, Lowlands, Campbeltown ir Islay. Grūdinio whisky daugiausia gamina Lowlando srityje. Maišymui būtinai vartoja visų keturių sričių produktą, tik paskutiniųjų dviejų kiek mažiau. Maišytas (blended) whisky yra salyklinio ir grūdinio alkoholio produktas. Norint gauti per amžius nusistovėjusį skonį, kartais pavartojama iki 40 skirtingos gamybos salyklinio ir 10-12 rūšių grūdinio whisky.

Sumaišytas ir atskiestas iki reikalaujamo stiprumo (70 proof) whisky dar palaikomas induose keletą mėnesių, o po to jau pilstomas į butelius. Ir štai ant vartotojo stalo atkeliauja gražia etikete pasipuošęs jo didenybė whisky, kuriuo vienodai gardžiuojasi turtuoliai ir vargšai.

Karkluva

ALGIO BUDRIO „MICHAELMAS"

Lietuvis rašytojas Algis Budrys (buv. Lietuvos gen. konsulo New Yorke Jono Budrio sūnus) Amerikoje išleido jau septintąją knygą — **Michaelmas.** Tai esąs mokslo fantastinis romanas (Science fiction), JAV kritikų pripažintas vienu iš geriausių šios rūšies veikalų.

Draugus ir pažįstamus sveikinu Kalėdų švenčių proga ir linkiu laimingų Naujųjų Metų

Kazimieras Bivainis

Draugus ir pažįstamus sveikinu šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga

Jonas Matulis, Headley Park

Šv. Kalėdų proga visus savo klientus sveikina ir linki laimingų 1978 metų

BALTIC SAVINGS & INVESTMENTS CO.

Head office: 421 Hackney Road., London, E.2. England.

Tel. 01-739 8734

Švenčių proga sveikiname savo draugus, klientus ir pažįstamus, linkėdami laimingų **Naujųjų Metų.**

Jei kada būsite Wolverhamptone, maloniai kviečiame visus apsilankyti mūsų bare ir viešbutyje.

C. ir S. Markevičiai

Talbot Hotel Princes St. Wolverhampton

Skautiškuoju keliu

„BUDĖKIME" PAVARČIUS

Kai skautų- jaunimo stovyklos metu į rankas pateko padidėjęs, turiningas ir techniškai gražiai sutvarkytas Anglijos rajono skautų leidžiamas „Budėkime", pagalvojau: pasistengė vyrai stovyklai ir ją lankantiems svečiams pasirodyti. Reikia palaukti dar bent vieno numerio — pažiūrėsime, kaip atrodys. O tada jau bus galima ir savo trigrašį prikišti.

Ir štai naujas „Budėkime" leidinys, pažymėtas Nr. 81, ir skirtas 1977-1978-ųjų metų žiemai. Jis toks pat puikus, o techniškai gal dar geriau apipavidalintas. Kalba vis gerėjanti, turinys įvairuojantis, iliustracijos ne tik puikios, bet ir naudingos (kaklaraiščiams žiedai), paskutiniame viršelio puslapyje net vienos giesmės gaidos atspaustos.

Atpasakoti „Budėkime" turinį, kuriame esama per dvidešimt atskirų temų, ir tas temas nagrinėti bei vertinti nėra šio rašinėlio tikslas. Čia tik norima labai trumpai suminėti šio leidinėlio didelę vertę, redakcinės kolegijos pasišventimą, o kartu ir pasidžiaugti Anglijos skautų rajono kultūriškuoju darbu.

Nors laikraštyje ir paminėta, kad jau 1974 m. esą nutarta rašyti tik lietuviškai, o 1977 m. buvęs paskelbtas net šūkis „Kalbame lietuviškai!", tačiau vis dėlto „Budėkime" skiltyse randame keletą straipsnelių, parašytų angliškai. Kodėl taip daroma, „Spaudos lentynėlės" skiltyje gražiai paaiškina skautė Anita Šovaitė. Ir reikia pripažinti, kad tai yra bene vienas iš geriausiai nusisekusių „Budėkime" rašinėlių... Šitoje jaunoje lietuviškoje skautėje glūdi žurnalistės talentas, kurio ji neturėtų užkasti. Kartu tai yra ir viltis, kad po tam tikrų pastangų mūsų jaunoji karta galėtų tęsti vyresniųjų iki šiol varomą spaudos darbą.

Malonu konstatuoti, kad „Budėkime" turinys yra gerai išbalansuotas, nuotraukos, sakyčiau, meniškai išdėstytos. Šalia rimtų, pamokančių rašinių esama lengvesnių pasiskaitymų, poezijos, autobiografinių rašinėlių, pokštų. O Naujųjų metų linkėjimai nepadarytų gėdos ir žymiai didesniam ir plačiau skaitomam leidiniui.

„Budėkime" redaguoja Redakcinė kolegija, kurios sudėtis neparašyta. Iš pašalės teko nugirsti, kad pagrindinė darbo našta gula ant Eimučio Šovos pečių, kuris, pasinaudodamas didelio skautų draugo Br. Daunoros techniškomis spausdinimo priemonėmis, taip sėkmingai laikraštį suredaguoja ir išleidžia. Žinoma, jis visa tai negalėtų padaryti vienas, be bendradarbių, kalbos taisytojų, administratoriaus J. Levinsko pagalbos. Bijodamas būti netikslus ar nepilnas, nedrįstu spėlioti kitų talkininkų pavardžių, o straipsnių autorius kiekvienas atras, pavartęs šį leidinį.

Baigiant linkėtina leidėjams, platintojams ir bendradarbiams nepavargti, stengtis išlaikyti savąjį laikraštį ir pagal išgales jį tobulinti. Jaunųjų darbas teikia padrąsinančių vilčių, kad lietuviškasis rašytinis žodis Britanijoje dar ilgai neišnyks.

J. Baltmiškis

KINIEČIAI ANGLIJOJE

Iš visų mažumų britų salose mažiausiai yra žinomi kinai. Jie laikosi labai nuošaliai, nesiveržia į darbus, nesiskubina išmokti anglų kalbos ir labai nenoriai asimiliuojasi. Iš viso Britanijoje yra apie 60.000 kinų. Dauguma jų yra atvykę iš Hong Kongo ir turi britų pilietybes.

Nors tokių didelių kolonijų kaip Amerikoje, sudarančių vadinamuosius Chinatowns, Britanijoje ir nėra, bet jie vistiek koncentruojasi tam tikrose vietose. Daugiausia (14.000) kinų yra Londone. Antroje vietoje yra Liverpoolis — 1.500, Glasgowe — 1.400, Birminghame ir Edinburghe po 900.

Paskutiniuoju metu kinai pradėjo garsėti ryšium su narkotikų prekyba, kurią kontroliuojanti slapta „Triad" organizacija. Dažnai perdėtai teigiama, kad kinų valgyklos kartu esančios ir narkotikų (heroino) prekybos centrai.

Daugiausia kinai verčiasi valgyklomis, kurių krašte esama apie 4.000. Tas valgyklas dažniausiai steigia tos pačios giminės (ir to paties vardo) žmonės. Šeimos narių aptarnaujamos, ir patiekdamos originalų maistą, jos lengvai konkuruoja su tradicinėmis britų „Fish & chips" krautuvėmis, dažnai jas išstumdamos.

Londone pagrindinis kinų valgyklų ir prekybos centras yra vakarinėje miesto dalyje, Gerrard gatvėje. Čia galima gauti originalų kinų maistą, paruoštą geriausių virėjų, pagal šimtamečius kinų receptus. Kai kurie kinų restoranai taip pat gamina maistą neštis į namus. Paprastai jis yra suskirstytas porcijomis pagal šeimos narių skaičių, o į tų porcijų sudėtį įeina gana daug atsirų maisto rūšių.

Prasidėjus ekonominiams sunkumams, kinų restoranų pelnai sumažėjo. Anglijai įstojus į Europos Bendruomenę, kinai pradėjo keltis per kanalą. Daugiausia jų yra įsikūrę Olandijoje (apie 10.000). V. Vokietijoje kinų esama apie 4.000, ir Belgijoje — 2.000. Čia, kaip ir Britanijoje, daugiausia verčiasi valgyklomis, per daug nesimaišydami į viešąjį gyvenimą.

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

LYGYBĖS BEIEŠKANT

Prieš Spalio revoliucijos 60 m. sukaktį „Valstiečių laikraštyje" buvo išspausdintas įdomus ir ugningas straipsnis, įrodinėjąs, kad tarybinėje visuomenėje nesą luominio skirtumo: visuomenė neskirstoma į tokias grupes, kaip, sakysime, paprastoji darbo liaudis ir partinė aristokratija. Šitokiam teigmui patvirtinti ten buvo pasirinkti vaikų darželiai. Girdi, eikite į juos, stebėkite ten žaidžiančius švariai aprengtus ir sočiai pavalgydintus vaikučius ir pasakykite, kuris iš jų yra aukšto partijos pareigūno, ir kuris paprasto fabriko darbininko vaikas...

Pasiūlymas tikrai vykusiai sugalvotas, pateiktas argumentas nesugriaunamas. Atskirk, žmogau, kokiai visuomenės grupei priklauso trumpakelnis darželinis pipiras, ypačiai jei tos kelnytės bežaidžiant purvyne susitepusios. Ne, neatskirsi — visi vaikai ne tik kelnėmis, bet ir savo elgesiu vienas nuo kito nesiskira, nes jų galvytėse dar nėra įsikerėjusios partijos vadų, darbo pirmūnų, liaudies priešų ir paprastų darbininkų sąvokos. Tam dar nėra atėjęs laikas...

* * *

Daug važinėjęs po pasaulį rašytojas R. Kašauskas „Pergalėje" spausdina romaną, pavadintą „Gerumo kaina". Aprašydamas Džiugų miestelyje naujai įsikūrusią šeimą, jis taip pasakoja:

Tie žmonės — ketvirtą dešimtį įpusėjęs vyras ir jaunutė žmona — įsikūrė tykioje gatvelėje miesto centre. Gatvelė buvo visai mažutė — vos keletas kotedžų, aptvertų metalinėmis tvorelėmis, su gražiomis vejomis, su sidabrinėmis eglaitėmis, gėlėmis ir ktokia augmenija po langais. Tokius kotedžus su veidrodžiais duryse, su misinginėmis durų rankenomis ir šviesiais langais Džiuguose prieš karą statėsi praturtėję miestiečiai — valdininkai, prekybininkai, buvę amerikonai. Karo ir pokario sumaištyje tie namai liko tušti ir dabar juose gyveno atsakingi valdžios žmonės — iš abiejų pusių kabojo ženklai, draudžiantys įvažiuoti į šią gatvelę („Pergalė", psl. 23).

Taigi esama skirtumo. Esama namų, kuriuose neapgyvendintos, nors ir medaliais apdovanotos karvių melžėjos ar kiaulių šėrėjos, bet „atsakingi valdžios žmonės", į kurių gatvę net įvažiuoti draudžiama. Čia jau nebe vaikų darželis — atsakingieji nebesimaišo su neatsakingaisiais. Dieve, jiems padėk, jeigu taip reikia, jeigu socialistinėje visuomenėje tokia tvarka. Tik kam valstiečiams skirtoje spaudoje aiškinti, kad toje visuomenėje visi lygūs?

***

Apsilankiusieji Sovietų S-goje, o ypačiai užsieninės spaudos atstovai, tvirtina, kad miestuose, esančios net atskiros krautuvės, skirtos tiktai tiems „atsakingiems valdžios žmonėms" (Lietuvoje apsilankiusieji pasakoja apie „dolerines" krautuves, kuriuose už rublius nieko neparduodama). Esą, tose krautuvėse parduodami kvapniai išrūkyti kumpiai, brangus kaviaras ir kitokios gerybės, o „neatsakingųjų" krautuvėse paliekamos kiaulių galvos, uodegos ir sūdytos silkės. Et, bet ko tie žmonės neprasimano...

O vis dėlto pabandykime nors įsivaizduoti, kad tokia krautuvė atsiranda Londone. Kas tada atsitiktų? Spauda sukeltų visas pragaro galybes, demonstracijos nesibaigtų dieną ir naktį, jokia vyriausybė daugiau kaip tris dienas neišsilaikytų... Ne! Šitokia „prabanga", primenanti vokiečių okupacijos laikų „Tik vokiečiams" krautuves, galima tiktai gerai disciplinuotuose socialistiniuose kraštuose.

***

Kartą teko išsikalbėti su iš Lietuvos atvykusia savųjų aplankyti senute. (Tarp kitko, ji nebuvo per daug laiminga, nemokėdama kalbos, jautėsi vieniša ir norėjo greičiau grįžti atgal).

— Tai esate pensininkė? — paklausiau.

— Ne, pensijos nesu ištarnavusi.

— Tai iš ko pragyvenate, kaip maitinatės?

— Prižiūriu vienos jaunos dirbančios šeimos namus ir vaikučius.

— Vadinasi, esate tarnaitė?

— Ne, jokiu būdu. Lietuvoje tarnų ir tarnaičių seniai nebėra.

Čia ji suminėjo keletą žodžių tarnaičių sąvokoms pakeisti. Bet jie visi reiškė vieną ir tą patį. Kalbant pačia švelniausia prasme, „atsakingasis žmogus" tebesinaudoja kito žmogaus asmeniškais patarnavimais, nors tą išnaudojimą ir nekalčiausiu, angliškai tariant, „domestic help" vardu pavadintum. Jei yra kilmingųjų — turi būti ir prasčiokų...

***

Paprastai Vakaruose įsigalėję geri ar blogi papročiai persimeta ir į socialistines šalis. Paskutiniaisiais laikais Anglijoje ir kituose kraštuose labai madinga profesija yra vadinamosios „au pair girls". Tai yra jaunos (dažnai ir pasiturinčios) merginos, norėdamos išmokti svetimą kalbą, vyksta į kitą kraštą, susiranda šeimose darbą ir tokiu būdu išmoksta kalbą (kartais ir savo darbdavį pavilioja...). Tam reikalui yra net specialios samdymo agentūros įsteigtos.

Neturima žinių, ar šitokie mainai jau yra persimetę į Rytų Europą ir Sovietų Sąją. Būtų tikrai abipusiškai naudinga, jei pvz., lietuvaitės ar rusaitės galėtų atvykti ir pagyventi anglų šeimose, o anglai ar kitos europietės nuvažiuotų pas tuos žmones, kurie šiaip ar taip ieškosi auklių ar namų darbininkių. Vienos ir kitos ne tik kalbą išmoktų bei su papročiais susipažintų, bet žymiai palengvintų skirtingų kraštų ir visuomeninių santvarkų žmonėms suartėti. Turbūt nėra abejonės, kad vakarietėms niekas netrukdytų važiuoti, jeigu jos tik būtų įsileistos. Bet kaip su antrąja puse?

B. Šarūnas

RUMUNIJA — ŽYDŲ ROJUS

Iš visų Rytų Europos kraštų Rumunija vienintelė turi diplomatinius santykius su Izraeliu. Žydų socialinė, kultūrinė ir religinė veikla visiškai netrukdoma. Leidžiama žydų spauda, steigiamos mokyklos, statomi nacių nužudytiems paminklai.

Prieš karą Rumunijoje gyveno 800.000 žydų. Iš jų per karą žuvo beveik 60 procentų. Likusiųjų dauguma emigravo į Izraelį, nes išvykimas valdžios netrukdomas. Šiuo metu krašte yra likę apie 45.000 žydų. Tuo tarpu Izraelyje kas dvyliktas žydas yra iš Rumunijos.

Savo mielus bičiulius ir pažįstamus šv. Kalėdų proga sveikina ir linki jiems laimės 1978 metais.

J. M. Navickai

J. B. Snabaičiai

Gražiausi kalėdiniai ir Naujųjų Metų linkėjimai aukojantiems laisvalaikius liet. jaunimui, spaudai bei liet. tautos gerovei ir visiems mūsų pažįstamiems.

Birutė ir Kazys Valteriai

Šventų Kalėdų proga sveikiname mūsų senelius pensininkus ir ligonius.

Nottinghamo DBLS skyriaus valdyba

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linkiu visiems draugams, pažįstamiems ir klientams

Robertas R. Sakalas
(Sakalauskas)

Speedy Watch Repairs
c/o Debenhams
Stockton-on Tees

Draugus ir pažįstamus sveikiname Švenčių proga.

Vietoje kalėdinių sveikinimų lietuviškai spaudai paremti aukojame £10.00.

V. J. Šližiai

SŪRIS IR JO ISTORIJA

Santrauka A. Visacko straipsnio „Sūriai" (Mokslas ir Gyvenimas, Nr. 11).

Sūris yra laikomas dietiniu maisto produktu, kuriame vidutiniškai yra 20-30% riebalų ir 20-25% baltymų. Be to, sūryje yra mineralinių medžiagų, vitaminų fermentų. Žmogaus organizmas įsisavina apie 98% sūrio baltymų.

***

Nuo seniausių laikų pieną žmonės geria ir iš jo gamina produktus, panašius į sūrį. Daugiau kaip 6 tūkst. metų senumo Babilono pastatų mozaikose vaizduojami vyrai, melžiantys karves į aukštus molinius ąsočius. Rašytinėje istorijoje nėra žinių, kada sūris buvo pradėtas gaminti, tačiau manoma, kad žmonės šio produkto mokėjo pasigaminti jau prieš keletą tūkstančių metų.

Senovės Graikijoje ir Romoje pieno ūkis ir sūrių gamyba buvo plačiai žinomi, tai liudija antikos mokslininkų, rašytojų ir agronomų raštai, kuriuose jie pateikė smulkių žinių apie sūrio gamybą. Aristotelis savo darbuose išsamiai aprašo, kaip pienas perdirbamas į sūrį, sutraukimo techniką ir sūrio laikymo sąlygas. Homero poemoje „Odisėja" (VIII a. pr. Kr.) minimas ne tik sūris, bet ir jo gamybos būdas. Senovės Romos rašytojas ir agronomas Lucijus Kolumela, paskyręs savo darbuose nemaža vietos sūrininkystei, skirstė sūrius į minkštuosius ir kietuosius, tinkamus ilgesniam laikymui. Įdomu, kad sūriai taip skirstomi pagal gamybos būdą ir šiandien.

Senovės graikų ir romėnų dvaruose, šalia kitų virtuvių, būdavo vadinamosios sūrių virtuvės ir rūsiai sūriams laikyti. Antikos kulinarai sūrį naudojo kaip priedą prie kitų valgių, pavyzdžiui, kepant pyragą, ruošant daržovių mišrainę.

Nuo senų laikų sūris buvo gaminamas ir kitose Europos bei Azijos vietovėse; štai Ukrainoje, netoli Tripoljės kaimo, rasti 2-3 tūkst. pr. Kr. moliniai indai pienui laikyti ir sūriui daryti.

Sūriai seniai žinomi ir Armėnijoje, tai patvirtina senovės graikų istorikas Ksenofontas savo knygoje „Anabasis". Sibire nuo seniausių laikų gaminamas rūkytas sūris, kuris buvo vartojamas vietoje duonos.

Žodžiu, sūris atsirado, kai žmonės pradėjo pieną vartoti maistui. Matyt, tada jie pastebėjo, kad, išspaudus surūgusį pieną, lieka standi peno masė, kurią išdžiovinus galima ilgai laikyti. Vėliau kai kuriose vietovėse tokia pieno masė pradėta sūdyti druskos tirpalu. Toks sūris ir dabar gaminamas Azijoje, Afrikoje, Užkaukazėje ir kitur. Džiovintas sūris plačiai vartojamas Italijoje, Prancūzijoje, Sirijoje. Panašus džiovintas sūris gaminamas ir Lietuvoje.

Žiloje senovėje žmonės pastebėjo, kad į saldų pieną įdėjus ką tik papjauto jauno avinėlio ar veršiuko skrandžio gabalėlį, laukinio šafrano grūdą, figmedžio sulčių ar vyno acto, pienas kaip mat susitraukia. Rašytinėje istorijoje nėra žinių, kada tai įvyko, tačiau gyvulinės ar augalinės kilmės fermentų panaudojimas pradėjo naują erą sūrininkystėje. Šiuo principu fermentinis sūris gaminamas ir dabar.

***

Lietuvoje pienas, kaip maisto produktas, buvo vartojamas nuo žilos senovės. Jau XI a. Lietuvos teritorijoje buvo jaučių, karvių, ožkų ir kitų gyvulių. 1249 m. sutartyje, kurią Kryžiuočių ordinas primetė prūsams ir žemaičiams, parašyta, kad kiekvienai bažnyčiai pakrikštytieji turi dovanoti po vieną karvę.

XVI a. sūris ir sviestas Lietuvoje jau žinomi kaip vietinės gamybos prekės. Apie tai rašoma 1588 m. Lietuvos Statute, kur nurodytos pagrindinės vietinės gamybos prekių kainos. Čia rašoma, kad už medinėlę (statinaitę) mokama viena kapa grašių; už nedidelį keturkampį sūrį — 2 grašiai; už mažą apvalų sūrį — 8 pinigėliai.

1781 m. Obelių dvaro savininko instrukcijoje ekonomui nurodoma daugiau laikyti karvių, o iš primelžto pieno sukti sviestą ir spausti sūrius; tuos produktus parduoti turguje.

Apie sūrių gamybą Lietuvoje liudija ir tų laikų grožinė literatūra. Antai A. Juškos surinktose ir 1880 m. išspausdintose „Lietuviškose dainose", K. Donelaičio „Metuose", lietuvių liaudies pasakose dažnai minimas sūris ir kiti pieno produktai.

Žemaitijos ir Užnemunės valstiečai daugiausia spaudė vadinamąjį saldų sūrį iš saldaus virinto pieno, primaišydami kiaušinių ir įvairių prieskonių. Kitose Lietuvos vietovėse paplitęs rūgštus sūris, spaudžiamas iš rūgštaus pieno, pridedant saldaus pieno, grietinėlės ir kmynų. Sutrauktas pienas pilamas į trikampį sūrmaišį, kabinamas nuvarvėti, po to spaudžiamas sūrspaudžiais. Suspaustą sūrį galima tuojau vartoti; norint ilgiau išlaikyti, jis džiovinamas saulėje ar prie krosnies. Tokia sūrio gamybos technologija kaime išliko iki šių dienų.

XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje Lietuvos dvarininkai pradėjo steigti kooperatines pienines, kurios specializavosi mušti sviestą, nes Rusijos miestuose ir užsienyje sviestas turėjo didesnę paklausą. Beje, sviesto gamyba buvo ir paprastesnė, ir, pradėjus naudoti separatorius, labiau mechanizuota. Olandiškų sūrių šiuo laikotarpiu gaminta tik tiek, kad būtų patenkinta vietinė paklausa, o ji buvo nedidelė, nes sūriai brangiai kainavo. Po Pirmojo pasaulinio karo sūrių gamyba Lietuvoj taip pat nesivystė, liko privačių sūrininkų rankose.

Prieškarinėje Lietuvoje privačiose sūrinėse, daugiausia susitelkusiose Klaipėdos krašte, Jurbarko ir Veliuonos apylinkėse, per metus buvo pagaminama 200-300 t olandiško bei Tilžės sūrių. „Pienocentrui" priklausė nedidelės Belverio, Kuršėnų, Usėnų ir Vilkiškių sūrinės, per metus parduodavusios po 10-15 t sūrių. 1940 m. „Pienocentras" pastatė Šėtos sūrinę, pajėgią per metus pagaminti apie 80 t olandiškų sūrių. Lydyti sūriai visai nebuvo žinomi.

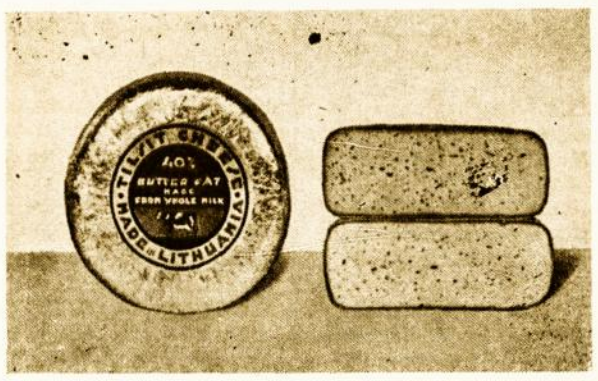

Nepr. Lietuvos sūriai anglų krautuvėje

Šiuo metu Lietuvoje fermentinius sūrius gamina 19 sūrinių, o lydytus — Šiaulių lydytų sūrių gamybos cechas. 1975 m. buvo atiduota į parduotuves 14,7 tūkst. t, iš jų 12,6 tūkst. t fermentinių ir 2,1 tūkst. t lydytų. Lietuvoje nuolat plečiama sūrių gamybos techninė bazė. Pastatytos Tauragės ir Raguvos sūrinės, prie Gudžiūnų, Beržėnų ir Linkuvos pieninių įrengti pajėgūs sūrių cechai, rekonstruotos Šėtos, Joniškio, Kelmės ir Žagarės sūrinės. 1966 m. pradėjo veikti didelė Rokiškio sūrinė su srovinėmis mechanizuotomis linijomis, per metus pagaminanti 2,5 tūkst. t sūrių.

1969 m. Šiauliuose pastatyta 1.000 t talpos sūrių brandinimo bazė. Ji svarbi tuo, kad koncentruoja visos Šiaulių zonos fermentinių sūrių brandinimą ir galutinį paruošimą. Be to, prie šios bazės pastatytas lydytų sūrių cechas. 1976 m. Pasvalyje pastatyta stambiausia respublikoje sūrinė, pajėgi tiekti apie 3 tūkst. t sūrių per metus.

Nuolat plečiamas sūrių asortimentas. Dabar Lietuvoje gaminama 16 fermentinių ir 10 lydytų sūrių rūšių. Be olandiško, rusiško, Kostromos ir Jaroslavlio sūrių, didelę vartotojų paklausą turi Nemuno, Rambyno, Šėtos, žemaičių sūriai. Nuo seno Lietuvos kaime spaudžiami ir džiovinami trikampiai sūriai. 1969 m. džiovintus sūrius pradėta gaminti pramoniniu būdu. 1973 m. buvo pradėta spausti neriebius lietuviškus, Kauno ir Klaipėdos sūrius. Dabar tie sūriai gaminami jau ir kitose respublikose.

Keistas miestelis Kopenhagoje

Sovietinė spauda tikrai neaprašinėtų šito keisto „Krikščionija" pasivadinusio miestelio, jei jo jaunieji gyventojai nerengtų demonstracijų prieš NATO ir į savo programas neįtrauktų politinių dainų. Štai kaip jį aprašo „Valst. laikraštis" (Nr. 138).

„Kopenhagoje, netoli paminklo garsiajam rašytojui M. Andersenui Neksei, prieš kelerius metus atsirado savotiškas miestas mieste, pavadints Krikščionija. Seniai ten riogsojo apleistos tuščios kareivinės. Iš pradžių prieglobstį jose susirado valkatos, narkomanai, neaiškaus verslo žmonės. Tačiau pamažu būsimosios Krikščionijos gyventojų sudėtis keitėsi — čia ėmė keltis žmonės, daugiausia jauni, kuriems įgriso vartotojiškas požiūris į gyvenimą, miesčioniškumas, kurie nepritaria karinių blokų politikai, ilgisi paprastų tarpusavio santykių, bet nežino tikrosios kovos už socialinį atgimimą kelių.

Iš pradžių miesto valdžiai net patiko, kad „žalingi elementai" glaudžiasi kareivinėse — čia juos lengviau kontroliuoti. Kitaip imta žiūrėti, kai vietoj lindynių susikūrė keistas miestas, kuriame apsigyveno visiškai normalūs žmonės, pasiryžę diegti naujas bendrabūvio normas, steigti savotiškas komunas.

Naujakūriai nepanoro skursti nešvariose, dvokiančiose kareivinėse, jie įsirengė butus buvusioje karo ligoninėje, komendantūroje. Daugelis ėmė gyventi ūkiškai — augina paukščius, gyvulius, kurie ganosi šalimais esančiose dykvietėse. Atsirado parduotuvės, kavinės, aludės, turgavietės. Netrukus Krikščionijos gyventojai įsteigė liaudies teatrą, kelis ansamblius, nuolatinę dailės parodą. Miestas tvarkosi savivaldos pagrindais. Visiems čia duota laisvė: kas nori gyventi su šeima atskirame bute — prašau, kas nori gyventi kaip čigonų tabore, miegoti ant grindų — irgi prašau! Ir vis dėlto tvarkingo gyvenimo būdas ima viršų.

Nežiūrint to, prasidėjo kryžiaus žygis prieš Krikščioniją. Jame dalyvavo spauda, radijas, televizija. Visaip pravardžiavo „neokrikščionių" bendruomenę: „visuomenės užkratu", „pelke sostinės vidury", „lindyne". Tiesa, atsirado ir gynėjų, kurie susidomėjo savotišku socialiniu eksperimentu. Vienas garsus advokatas apsiėmė veltui ginti Krikščionijos interesus teismo procese, kurį surengė prieš ją Kopenhagos valdžia. Žinomas architektas padeda tvarkyti vandentiekį ir kanalizaciją, kad valdžia negalėtų kaltinti miestelio dėl blogų sanitarinių sąlygų (valdžiai tai ir yra pagrindinė dingstis pulti Krikščioniją).

Tačiau kas gi toji Krikščionija? Iš pirmo žvilgsnio ji panaši į hipių bendruomenę: jos gyventojai atsiauginę ilgus plaukus, vaikinai kartais juos supina į kasas, merginos dėvi ilgus sijonus, vaikinai — išblukusius džinsus. Bet juk šitaip rengiasi daugelis jaunuolių Vakarų šalyse. Tik Krikščionijoje tai labiau krinta į akis, nes visi jos gyventojai jauni. Jų panašumas su hipiais tik išorinis. Hipiai — antivisuomeniniai elementai, ir nors jie stoja prieš karą, už meilę ir gėles, tačiau patys vertina vien dykinėjimą ir laisvę nuo bet kokių pareigų. O dauguma Krikščionijos gyventojų dirba, mokosi, yra sociališkai aktyvūs. Jie ne tik skelbia savo nusistatymą prieš karus, smurtą, karinius blokus, bet ir rengia savotiškas demonstracijas prieš NATO, muzikinių ansamblių programose įtrauktos politinės dainos prieš „Bendrąją rinką", neokolonializmą, neutroninę bombą. Drąsūs ir linksmi teatro spektakliai išjuokia miesčionis, jų prisirišimą prie lėkšto sotaus gyvenimo. Kaip matote, su hipiais jų lyginti negalima.

Žinoma, iki tikro politinio sąmoningumo Krikščionijos gyventojams dar toli. Nereikia pervertinti ir jų socialinio bei visuomeninio aktyvumo. Greičiau tai panašu į jaunatvišką iššūkį senajai kartai, gaivališką maištavimą prieš buržuazinės visuomenės ydas. Šio keisto miestelio gyventojai siekia lygybės, trokšta jausti draugo petį, ko taip stinga Vakarų jaunimui. Ir, *žinoma, stengiasi susikurti salelę, kuri* juos apsaugotų nuo socialinių problemų ir rūpesčių, slegiančių dabartinę Daniją."

Straipsnio pabaigoje nurodoma, kad Danijoje dėl „Bendrosios rinkos" politikos esąs įsigalėjęs nepaprastas skurdas...

Restauruota Madona

Leningrado muziejuje, Ermitaže yra du nepaprastai vertingi Leonardo da Vinčio paveikslai — „Madona Lita" ir „Madona su gėle". Pastarasis paveikslas neseniai buvo restauruojamas. Čia pateikiame ištrauką iš restauracijos darbo aprašymo „Tiesoje".

„Išimti paveikslą iš rėmų, pernešti į restauravimo dirbtuves, atidengti stiklą, *išimti iš dėklo* — visa tai ne šiaip sau techninės operacijos, ne Ermitažo vidaus reikalas, bet valstybinės reikšmės akcija, reikalaujanti, kad būtų laikomasi ypatingų sąlygų ir formalumų. TSRS Kultūros ministerija paskelbė specialų įsakymą dėl darbų prie šio paveikslo. Buvo sudaryta geriausių specialistų ir žinomų Maskvos bei Leningrado dailininkų valstybinė komisija. Į ją įėjo tokie garsūs dailininkai, kaip A. Mylnikovas ir V. Oreškovas. Galima sakyti, kad „Madoną su gėle" lydėjo garsenybių eskortas.

Birželio 8 dieną paveikslą pernešė iš Leonardo da Vinčio salės į dirbtuves. Visų valstybinės komisijos narių akivaizdoje Ermitažo vyresnysis restauratorius A. Briancevas skalpeliu atidarė futliarą, nuėmė stiklą ir atsargiai paėmė paveikslą į rankas. Paveiksle atvaizduota laimė jaunos motinos, žaidžiančios su sūnumi, kuriam ji ištiesė gėlę. Ateinančiai metais šiam paveikslui sukaks 500 metų.

— Žinant, kad paveikslo futliaras ketvirtį amžiaus nebuvo atidarinėjamas, reikėjo *padaryti išvadą apie kūrinio būklę*. Kaip gydytojas negali nustatyti, sveikas ar serga žmogus, žiūrėdamas į jį pro langą, taip ir čia reikėjo ištirti natūrą. Tyrimas parodė, kad dažų sluoksnis ir gruntas be priekaištų ir restauruoti nereikia. Tačiau paveikslui vis dėlto buvo atliktos kelios operacijos. Visų pirma, aksomine pagalvėle nuo jo nuimtas dulkių sluoksnis. Po to lako skaidrumui atstatyti paviršius kelias minutes buvo veikiamas spirito garais.

Po to pasinaudojus proga atlikti keli kūrinio tyrimai. Per pusę tūkstančio metų jį lietė dešimtys rankų. Šių lytėjimų pėdsakus reikėjo įdėmiai ištirti. Paveikslas buvo stebėtas pro stereoskopinį mikroskopą, apžiūrinėtas ultravioletiniuose ir infraraudonuose spinduliuose. Rezultatai užfiksuoti nuotraukose — tai jau dokumentai moksliniams tyrinėjimams, istorijai."

ALBATROSAI

Neseniai knygų rinkoje pasirodė Gordono Brook-Shepherd knyga **The Storm Petrels** (Albatrosai). Joje labai pagaunančiu stiliumi aprašyti iš Sovietų Sąjungos prieš daugelį metų pabėgę asmenys, kurie suteikė autentiškas žinias apie Sovietų S-gos kėslus ir įspėjo vakariečius apie jų pačių šnipais virtusius asmenis. Iš visų svarbiausias buvo Stalino asmeniškas sekretorius-padėjėjas Boris Bajanovas, dar ir šiandien tebegyvenąs Paryžiuje. Be jo, didelio dėmesio verti perbėgėliai Krivicky ir Agabekovas. Daugelis knygos vertintojų sutinka, kad jei anuo metu vakariečiai būtų patikėję šių vyrų pranešimais, tai pasaulis, o ypačiai Europa, šiandien visiškai kitaip atrodytų.

Sovietiniai automobiliai

Sovietų S-ga yra vienintelis kraštas Europoje, kuris neimportuoja automobilių. Gal todėl ir nenuostabu, kad visame krašte esama tik apie penki milijonai mašinų ant kelių. Tuo tarpu mažytėje Anglijoje jų yra 14 mlijonų, o JAV-bėse — 100 milijonų.

Gal teisingai vienas britų žurnalistas pasakė, kad jei rusai iki šiol dar nepasiskelbė išradę automobilio, tai greitai galės skelbtis esą geriausi ir greičiausi jų gamintojai. Šiais metais būsią pagaminama po vieną automobilį *kas 20 sekundžių*. Iš viso ateinančiais metais numatyta pagaminti 1.4 mil. mašinų.

Didžiausias mašinų fabrikas yra Togliatti miestelyje, esančiame 600 mylių į rytus nuo Maskvos. Tai italų pastatyta įmonė, gaminanti „Lada" automobilius pagal „Fiat 124" modelį. Vien šitame fabrike, kuriame dirba specialiuose nameliuose apgyvendinti 100.000 darbininkų, numatoma ateinančiais metais pagaminti *680.000* automobilių.

Vidutiniškas darbininko atlyginimas esąs apie 170 rublių per mėnesį. Atsižvelgiant į tai, kad automobilio kaina vidaus rinkoje yra 5.500-7.500 rublių, nesunku suprasti, kodėl tik apie 4.000 fabriko darbininkų turi automobilius. Negaudami jokių nuolaidų, jie turi už automobilį atiduoti 2½-3½ metų uždarbį. O ir pajėgiantieji automobilių nusipirkti turi jų laukti 1.5-2 metus, nes labai žymi pagamintų mašinų dalis (apie 350.000) eksportuojama į užsienį, daugiausia į socialistinius kraštus.

Eksportuojamųjų mašinų kaina, parduodant jas už vakarietiškąją valiutą, yra žymiai pigesnė. Britų žurnalistas sakosi Maskvoje be jokio laukimo nusipirkęs „Lada" už ketvirtadalį oficialios kainos. Tuo pigumu susižavėję, „Ladas" importuoja ir kai kurie Vakarų kraštai. Pvz. Britanija šiais metais jų įsivežė 13.000. Taip pat nemažai pirkosi Suomija, V. Vokietija, Belgija, Olandija.

Automobilių pareikalavimas ir jų pamėgimas pačioje Sov. Sąjungoje labai greitai auga. Senoji Chruščiovo pažiūra, kad tai esanti „sena dvokianti kėdė", dabar nebepopuliari. Kiekvienas stengiasi tokią „kėdę" įsigyti (Lietuva, pagal gyventojų skaičių, yra pirmose vietose). 1970 metais atidarytasis Togliatti fabrikas, ir per pirmus metus pagaminęs tik 28.500 mašinų, nuolat plečiamas. Dabar suplnuotas naujas supermini „Niva", kuris būsiąs pats pigiausias ir pats patogiausias tos klases automobilis. Tai būsianti grynai rusiškos konstrukcijos mašina, pritaikyta ne tik plentams, bet ir negrįstiems keliams.

KUR AUGINTI VAIKUS?

„Literaturnaja Gazeta" įsidėjo straipsnį, kurame rašoma, kad iki šiol labai propaguojami kūdikių namai ar vaikų darželiai Sovietų S-goje darosi nebepopuliarūs. Miestų gyventojams pereinant prie „vieno vaiko sistemos", motinos nori pačios tuos vaikus išauginti arba prašosi senelių bei kaimynų pagalbos. Vaikų namų tarnautojos ne visada esančios kvalifikuotos paruošti būsimuosius piliečius. Be to, čia esąs didesnis pavojus užsikrėsti įvairiomis ligomis. Iš kitos pusės, vienturčiai vaikai namuose dažnai pasidarą tėvus terorizuojančios pabaisos arba visagaliai princai.

NAUJI NAIKINTUVAI

Kinijoje suprojektavo Mig tipo naikintuvą, kuris bus du kartu greitesnis už garsą. Jis bus varomas dviejų Rolls-Royce motorų. Sovietai taip pat ruošiasi gaminti naują naikintuvą, kuris tiksliai šaudys ne tik į priekį, bet ir į apačią.

GIMIMAI IR MIRIMAI ANGLIJOJE

Praėjusiais (1976) metais Anglijoje mirė apie 12 žmonių iš tūkstančio. Naujagimių mirtingumas sumažėjo iš 15.7 iki 14.2 (tūkstančiui). Apie 9% gimimų buvo nelegalūs, o trečdalio gimusiųjų kūdikių motinos dar nebuvo sulaukusios 20 metų. Pagrindinės mirties priežastys: širdies ligos, vėžys ir kvėpavimo organų ligos. Ligonių pašalpų per tuos metus pareikalavo 10.7 milijonai žmonių. Maistu apsinuodijo apie 11.000. Bendras gyventojų skaičius kiek sumažėjo.

Mr Christian's

Portobello Rd. NORMANDY STORES Švenčių proga sveikina lietuvius klientus ir linki laimingų Naujųjų Metų.

Jaymac & Partners

Linki visiems Anglijos lietuviams geriausių linkėjimų Naujųjų Metų proga.

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga visus mielus lietuviškus klientus nuoširdžiai sveikina

JUOZAS TARULIS

Centralinio apšildymo ir vandentiekio (Plumbing) firmos savininkas
132 Erskine Road
Sutton, Surrey
Tel. 01-644 7454

Alexander Automatics Co.

FREDDIE, TERRY and STAFF

šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikina visus tuos, kurie jau yra išlošę džiakpotus, ir linki laimės visiems lietuviams.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikinu visus Mansfieldo draugus ir pažįstamus linkėdamas geros kloties

Vytautas Pilkauskas

Mieli Draugai ir pažįstami

Linksmų šv. Kalėdų.
Ir, tegul į Naujųjų Metų taures krenta laimės ir džiaugsmo lašai!

P. Ramaitis

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems draugams ir pažįstamiems linki

Vladas Usovičius

Metinių švenčių — Kalėdų ir N. Metų proga sveikiname rėmėjus, dvasiškius, globėjus, visą plačiąją visuomenę, seses ir brolius, gyvenančius laisvajame pasaulyje ir pavergtoje tėvynėje.

LSS ANGLIJOS RAJONO VADIJA

Europos Lietuvių Kronika

SKAITYTOJAMS

Šis „E. Lietuvio" numeris šiais metais yra paskutinis. Pirmas numeris po N. Metų pasirodys sausio 4 d.

AUKOS

Lietuviškajai spaudai paremti aukojo: T. Vidugiris — 5.00 sv., L.Ašmega — 5.00 sv., B. Kijauskas — 3.50 sv., prel. J. Gutauskas — 3.00 sv., J. Staniškis — 2.00 sv., A. Stankevičius — 1.50 sv., J. Maslauskas — 1.50 sv., St. Jackūnas — 1.50 sv., J. Subačius — 1.50 sv., J. Šukaitis — 1.00 sv., N. Žvirblis — 1.00 sv., K. Blažys — 1.00 sv., A. Mykolaitis — 1.00 sv., K. Kačiušis — 1.00 sv., A. Kukanauskas — 1.00 sv., V. Vasaitis — 1.00 sv., V. Diržinskas — 1.00 sv., S. Avižienius — 1.00 sv., J. Tamulaitis — 0.50sv., V. Puidokienė — 0.50 sv., B. Litvaitis — 0.50 sv., P. Matulevičius — 0.50 sv., V. Byla — 0.50 sv., J. Žalys — 0.50 sv., J. Siauka — 0.50 sv., J. Vosylius —0.50sv., E. Dičpetrienė — 0.50 sv., S. Surgautas — 0.50 sv., A. Pupelis — 0.50 sv., B. Zinkus — 0.50 sv., M. Ernštienė — 0.50 sv., K. Kamarauskas — 0.50 sv., A. Baronas — 5.00 sv.

Tautos Fondui aukojo:

A. Kukanauskas — 5.00 sv.

N. METŲ SUTIKIMAS

Lietuvių Namuose N. Metai bus sutikti šeimyniškai. Įėjimas visiems nemokamas. (Gros plokštelių muzika). Tautiečiai maloniai kviečiami apsilankyti.

SVEČIAI IŠ ŠVEDIJOS

Lietuvių Namuose apsilankė į Londoną iš Švedijos atvykęs Juozas Jonutis su žmona ir dukrele. Švedijoje jie gyvena toli nuo kitų lietuvių, todėl susitikti po daugelio metų savuosius buvo miela ir malonu.

J. Janutis 1944 m. rudenį atvyko į Švediją kartu su keliais kitais lietuviais mažame žvejų laivelyje, o vėliau (1948 m.) dalyvavo garsiojoje ekspedicijoje į Kanadą sename laive, kuris buvo sustojęs Airijoje.

Grįžęs į Švediją, vedė suomių kilmės merginą ir augina gausią šeimą. Vyriausioji duktė dirba Saudi Arabijoje amerikiečių ligoninėje.

LAIKRAŠTIS SUSIPAŽINTI

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Valdyba yra maloniai sutikusi visiems jos leidžiamo biuletenio skaitytojams pasiųsti po vieną „E. Lietuvio" numerį susipažinti. Toks numeris pasiųstas Bendruomenei praėjusią savaitę, o vėliau jis bus išsiuntinėtas kartu su biuleteniu jo skaitytojams.

Tikime, kad vienas, kitas biuletenio skaitytojas, susipažinęs su „E. Lietuviu", panorės ir jį užsiprenumeruoti.

Visiems esamiems ir būsimiems skaitytojams šia proga linkime linksmų Švenčių.

„E. Lietuvio" Redakcija ir Administracija

LIETUVIŠKI KAKLARAIŠČIAI

DBLS platinamus lietuviškus kaklaraiščius su stilizuoto Vyčio raštais galima įsigyti Lietuvių Namų raštinėje darbo valandomis. Kaklaraiščiai yra mėlynos ir vyšninės spalvos. Vieno kaklaraiščio kaina — 2 svarai. Norintieji gauti paštu, prideda 25 p persiuntimo ir įpakavimo išlaidoms. Rašyti: DBLS, 2 Ladbroke Gardens, London W11, 2PT.

LETUVIŠKOS PAMALDOS

MANCHESTERIS — gruodžio 25 d., 12-30 val., St, Chad's bažn., Cheetham Hill Rd.

BRADFORDE — gruodžio 24 d. po bendrų Kūčių klube 11 v. v. Bernelių Mišios, giedant vyrų chorui.
Gruodžio 25 d., Kalėdų dieną, iškilmingos Kristaus užgimimo Mišios St. Anne's bažn., 12.30 val.

BRADFORDE — 1978 m., sausio 1 d., 12.30 val. St. Ann's bažn.

NOTTINGHAME — gruodžio 24 d., 24 val., Bernelių Mišios, Liet. Židinyje.

NOTTINGHAME — Kalėdų I d., 11.15 val., Liet. Židinyje. Pirmą kartą giedos ir jauniausi.

WOLVERHAMPTONE — Kalėdų I d., 18 val., Convent of Mercy, St. John's Square.

BIRMINGHAME — Kalėdų II d., 11 val., St. John's Convent, 19 Park Rd., Moseley.

NOTTINGHAME — sausio 1 d., Naujuose Metuose, 11.15 val., Židinyje.

NOTTINGHAME — sausio 6 d., Trijuose Karaliuose, 18 val., Židinyje.

NOTTINGHAME — sausio 8 d., 11.15 val., Židinyje.

LONDONAS

KALĖDŲ PAMALDOS

Londono lietuvių bažnyčioje Kalėdų naktį Bernelių mišios bus 12 valandą. Dalyvaus svečias iš Romos prel. Bulaitis ir klausys išpažinčių.

Suma — 11 val. dieną.

SOCIALINIAME SPORTO KLUBE KALĖDŲ ŠVENTĖS IR NAUJIEJI METAI

Šeštadienį, gruodžio 24 dieną ir Kalėdų pirmąją dieną (gruodžio 25) klubo patalpos bus uždarytos.

Pirmadienį gruodžio 26 klubas atidarytas nuo 2 val. p.p.

Gruodžio 31 dieną Naujųjų Metų šokiai. Bilietus prašome įsigyti jau dabar.

Sausio 2 dieną klubas bus atidarytas kaip sekmadienis, 2 val p.p.

ŠVENTO KAZIMIERO KLUBO KALĖDINĖ LOTERIJA

Dabar platinami loterijos bilietai bus traukiami tuojau po vidurnakčio Bernelių mišių parapijos svetainėje.

ATNAUJINAMOS PRENUMERATOS

S. Kasparas mielai sutinka priimti lietuviškųjų laikraščių prenumeratą ateinantiems (1978) metams prie lietuvių šventovės po pamaldų arba visomis kitomis progomis. Taip pat priimamos aukos lietuvių Religinei Šalpai.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Londono Lietuvių sporto ir socialinio klubo vadovybė šeštadienį, gruodžio 31 d. rengia Naujųjų Metų sutikimo vakarą. Pradžia 8.30 val. iki 1 val. ryto. Šokiams gros Michael Makler orkestras. Veiks baras, bufetas.

Bilietai gaunami iš anksto pas valdybos narius ir klubo bare. Kaina — 2 sv. Norintieji užsisakyti stalus, prašomi kreiptis pas parengimų sekcijos vadovę M. Parulienę, telefonas — 01-550-3545 arba vakarais (savaitgaly) — 01-985-4125.

Klubo vadovybė kviečia visus londoniečius kartu sutikti 1978-uosius metus.

SĄŽINĖS KALINIŲ METŲ UŽBAIGOS BUDĖJIMAS

Penktadienio (gruodžio 9 dieną) vakare Bromptono oratorijos parapijoje buvo Sąžinės kalinių metų užbaigimo paminėjimas, kurį rengė parapija kartu su A. C. N. Ta proga vyko naktinis budėjimas.

Budėjimą pradėjo ir vedė parapijos klebonas M. S. Napier. Prasidėjo su palaiminimu ir adoracija, kuri tęsėsi iki vidurnakčio.

Klebonas M. S. Napier supažindino budėjimo dalyvius su šio budėjimo prasme.

Jauna latvė Marite Sapiets iš Keston kolegijos kalbėjo apie religijos persekiojimą Sovietų Sąjungoje. Daugiausia lietė Lietuvą. Po trumpos tylos, pasimeldus už kalinius Sovietų Sąjungoje, jaunuolė Joana Nash skaitė paskaitą, kaip laisvojo pasaulio jaunimas gali padėti persekiojamam jaunimui už geležinės uždangos ir kitur. Tik gaila, kad lietuviško jaunimo visiškai nesimatė. Rožinio dalies vietoje Joana Nash maldas skaitė iš L. K. B. K. apie Kryžių kalną ir papasakojo, kaip lietuviai vėl juos atstato, kai sovietinė valdžia sunaikina. Vyskupas Česlovas Sipovičius (baltgudžių atstovas) pasakė pamokslą, primindamas, kad Romos imperijos valdžia katalikus laikė ateistais, nes jie negarbino Romos dievaičių. Šiandien tas vardas teko Sovietinės imperijos valdovams, nes jie nepripažįsta Dievo. Greičiausia, ir Sovietų S-gą ištiks Romos likimas.

Užkandžių metu buvo susipažinta su budėjime dalyvaujančiais, apžiūrėta Persekiojamos Bažnyčios paroda. Daugelis pasirašė Nijolės Sadūnaitės peticiją ir apsirūpino literatūra apie persekiojamą Bažnyčią ir L. K. B. kronikomis anglų kalba.

C. Cviic kalbėjo apie Rytų Europos ir Albanijos religinę padėtį. Pastarojoje draudžiamas bet koks tikėjimo pasireiškimas.

Po gailestingosios Rožinio dalies C. Cviic perskaitė kard. Vyšinskio laišką Lenkijos katalikams.

Toliau P. Vickers kalbėjo apie Kiniją ir Tolimųjų Rytų Bažnyčios padėtį.

Seselė C. Shakespeare kalbėjo apie Pietų Amerikos Bažnyčias, kur tikėjimas trukdomas ne komunistų, bet diktatorių.

Trumpų pertraukų metu buvo iš juostų perduodamos paskirų tautų bažnytinės giesmės. Lietuviškai iš juostos pagiedojo Philadelphijos lietuvių choras „Viltis" Maldą už tėvynę, Tėve mūsų, Kalėdų lopšinę, Marija, Marija. Po paskutinio palaiminimo buvo vidurnakčio mišios, kuriose dalyvavo apie pora šimtų žmonių. Iš lietuvių tebuvo tik du: klebonas J. Sakevičius, MIC, ir šių eilučių autorius.

S. Kasparas

BIRMINGHAMAS

KVIEČIAME Į SUVAŽIAVIMĄ

Birminghamo DBLS skyriaus valdyba praneša, kad ateinančiųjų metų sausio mėn. 25 d. Birminghame, Lenkų katalikų klube (Bardesley St., Birmingham 5) įvyks plataus masto lietuvių suvažiavimas Vasario 16 dė sukakčiai paminėti.

Nors dar kreipsimės į kaimyninių kolonijų DBLS valdybas atskirais laiškais, tačiau jau dabar kviečiame visus tolimesnių ir artimesnių apylinkių lietuvius susirinkime dalyvauti.

Sveikiname visus Kalėdų ir Naujųjų Metų proga.

DBLS skyriaus valdyba

GLOUCESTER

KALĖDŲ EGLUTĖ

Gruodžio 31 d., 6.30 val. vak. Gloucesterio-Stroudo DBLS skyrius ukrainiečių klubo patalpose, 37, Midland Road, rengia Kalėdų eglutę. Programoje pasirodys vietinis janimėlis, M. Gelvanauskienės vadovaujamas. Po to ateis Ktalėdų senelis su pilnu dovanų maišu ir apdovanos jaunuosius. Šokiams gros jungtinė kapela. Ta proga bus užbaigti 1977 metai ir sutikti 1978-ieji. Prašome visus iš toli ir arti atsilankyti ir nevėluoti. Baras veiks iki 11 val.

Skyriaus valdyba

MANCHESTERIS

PARENGIMAI

Tradiciniai Kalėdų šokiai

Manchesterio Lietuvių Socialinio klubo valdyba Kalėdų antrą dieną savo patalpose rengia **tradicinius Kalėdų šokius**, į kuriuos kviečia visus savo narius bei svečius.

Kalėdų eglutė

Skautų Tėvų komitetas, talkininkaujamas klubo, Kalėdų trečią dieną, t. y. gruodžio 27 d., antradienį, 4 val. p. p. klubo patalpose rengia

KALĖDŲ EGLUTĘ,

kurios programą atliks skautai. Kalėdų Senelis žada mažuosius apdovanoti dovanėlėmis. Po programos arbatėlė mažiesiems ir mamytėms. Į Eglutę kviečiami atsilankyti visi, o ypatingai tėveliai su savo vaikučiais.

Naujųjų Metų sutikimas

Naujųjų Metų išvakarėse L. K. V. S-gos „Ramovės" Manchesterio skyriaus valdyba liet. klube, kaip ir kiekvienais metais, rengia Naujųjų Metų sutikimą, į kurį kviečia atsilankyti visus iš arti ir toli.

Metinis klubo narių susirinkimas

Manchesterio Liet. Soc. klubo valdyba 1978 m. sausio 8 d., sekmadienį, 3 val. p. p. savo patalpose šaukia savo narių visuotinį metinį susirinkimą.

Darbotvarkėje valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimai, valdomųjų organų rinkimai, sąmatos 1978-tiems metams priėmimas ir einamieji reikalai.

Kvorumui minėtą valandą nesusirinkus, susirinkimas bus atidėtas vienai valandai ir po to pravestas, nežiūrint į susirinkusių narių skaičių.

Londone baltų moterų bazaro atidarymo metu. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: M. Varkalienė, H. Zarins, Latvijos charge d' Affaires T. V. Ozolins; antroj eilėj (iš kairės): Estijos atstovė A. Taru, dama A. Bryans, ponia I. Ozolins.

NOTTINGHAMAS

VAIKŲ EGLUTĖ

Gruodžio 26 d., 5 val. p. p. (pirmadienį) ukrainiečių klubo salėje, 30 Bentnick Rd. rengiama vaikams eglutė. Bus žaidimai ir arbatėlė. Atsilankys Kalėdų senelis su dovanomis vaikučiams. Prašomi visi atvykti punktualiai. Vėliau toje pačioje salėje 8 val. prasidės šokiai visiems. Gera muzika ir alus su puta.

Kviečiame visus su svečiais atsilankyti.

Rengėjai

LIET. SODYBA

SUSIRINKIMAS — MINĖJIMAS

Pats naujausias DBLS L. Sodybos skyrius jau praėjusiais metais sugalvojo savaip, įvairiau paminėti Vytauto karūnacijos dieną, perkrikštidamas ją į Vytauto-Aleksandro vardines. Tokios Vytauto-Aleksandro vardinės Sodyboje buvo paminėtos gruodžio 10 d. (jų iniciatorius turbūt yra kun. Geryba, pats nešiodamas Aleksandro vardą).

Paminėtina, kad L. Sodybos DBLS skyrius yra labai retas fenomenas — tuo metu, kai DBLS skyriai vienas po kito mažėja arba ir visai išnyksta, čia įsisteigė naujas, ir jau spėjo sutelkti net apie 60 narių. Šitam naujam ir sėkmingam skyriui šiuo metu pirmininkauja J. Navickas (sekr. P. Šablinskas, ižd. — K. Svinkūnas).

Taip jau atsitiko, kad šis minėjimas sutapo su L. Sodybos vedėjo J. Snabaičio 48 metų gimimo sukaktimi. Taigi minėjimas neišvengiamai turėjo pasibaigti vaišėmis ir nuotaikingu pasilinksminimu. Jame dalyvavo DBLS Centro valdybos pirm. J. Alkis, L. Namų b-vės valdybos pirm. Z. Juras ir būrys londoniškių.

Minėjimą atidaręs skyriaus pirm. J. Navickas pakalbėti apie Vytautą pakvietė, kaip jis išsireiškė, Sodybos „tėvą" M. Bajoriną (jam pirmininkaujant Sodyba buvo nupirkta). Savo trumpą ir todėl klausytojus patenkinusią kalbą jis perpynė dailiais sąmojais. Išgarbinęs Vytautą ir jo žygius, jis apgailestavo tik vieną jo „klaidą", būtent, kad jis kryžiuočiams pardavęs žemaičius, o ne suvalkiečius...

Meninėje programoje pasirodė J. Černio vadovaujamas Londono lietuvių vyrų oktetas. Pradžioje jis pats padainavo solo porą Šimkaus dainų, o vėliau vyrai savo gražiais balsais nukėlė visus į tėvynę. Iš viso jie padainavo 6 dainas. Paminėtina, kad chore dalyvauja, o esant reikalui ir akomponuoja, airių kilmės lietuvių draugas V. O' Brien.

Stebėdamas gražiai išdekoruotoje salėja ar moderniškai apstatytoje valgykloje susispietusį lietuvių būrį, negalėjai atsikratyti minties — kodėl šia gražia, ištaiginga, daug kaštavusia ir gražiai sutvarkyta lietuviška nuosavybe taip retai ir toks palyginti mažas tautiečių būrelis tepasinaudoja?

Programos pabaigoje Sodybos šeimininkė B. Snabaitienė, kun. A. Gerybai talkininkaujant, suruošė pelningą loteriją, o vėliau svečius pakvietė puikių vaišių. Jų metu sukaktuvininkui (J. Snabaičiui) buvo sugiedota Ilgiausių metų!

Toje pačioje valgykloje prie atskiro stalo vaišinosi angliškos publikos grupė. Pietums besibaigiant, pakaitom skambėjo lietuviškos ir angliškos dainos, pagaliau susiliejusios į tarptautinį dainų „festivalį"...

Linksmai pasišokę ir pasižmonėję, svečiai skirstėsi į namus ar į nakvynes. Pasilikusieji Sodyboje, sekmadienį išklausė kun. A. Gerybos atlaikytų pamaldų, per kurias pagiedojo Londono lietuvių choras.

Linkėtina, kad L. Sodybos DBLS skyrius didėtų, plėstų savo veiklą, tuo būdu sudarydamas dažnesnių lietuviams savame „dvare" susitelkti progų, kurių taip labai pasigendama.

VOKIETIJA

LAIŠKAS L. BREŽNEVUI

Hamburge gyvenąs kun. V. Šarka ir šiais metais Žmogaus teisių dienos proga pasiuntė laišką Sovietų S-gos gen. partijos sekretoriui L. Brežnevui. Jame išdėstyti šeši prašymai, panašūs į seniau siųstuosius laiškus. Šiais metais dar pridėtas sveikinimas L. Brežnevui jo 71 metų sukakties proga. Be to, prašoma sugrąžinti iš tremties Nijolę Sadūnaitę ir paleisti iš kalėjimo V. Petkų, A. Terlecką ir kitus. Laiškas baigiamas sakiniu: Linkiu Jums geros sveikatos ir gausios Dievo palaimos 1978 metuose...

R. LAMPSATYTĖ Į HAMBURGĄ

„Aušros Vartų" biuletenis praneša, kad neseniai muzikologijos laipsnį Berlyne įsigijusi pianistė Raminta Lampsatytė persikelia į Hamburgą. Čia ji dirbsianti mokytojos darbą konservatorijoje.

ŪKININKO A. ULECKO RŪPESČIAI

„Aušros Vartų" biuletenis (Nr. 17) rašo:

„Antanas Uleckas, ūkininkas, prisiekęs viengungis, susirgo gripu. Jis turi tris karves, du arklius ir devynias vištas. Gyvena kartu su savo gyvu inventoriumi pašiūrėje — tvarte. Čia nėra nei šviesos, nei vandens. Nakčia vartoja žibalinę lempą; vandenį parsineša iš tvenkinio, esančio apie 100 m nuo namų.

Gyvena grynai iš savo gyvulių. Už pieną gauna keliasdešimt markių. Už jas perka duoną ir lentas bei vinis pašiūrės skylių lopymui. Nežiūrint įvairių nepriteklių, jis jaučiasi laimingas, nes yra laisvas ir gali tvarkytis kaip nori.

1977. XII. 8 d. atšventė 70-jį gimtadienį. Ketina išsinuomuoti ūkininko sodybą, kad galėtų gražiau gyventi. Jis mielai norėtų sukurti šeimą su lietuvaite, bet jeigu neatsirastų lietuvaitės, tada jis kvies kaip šeimininkę bet kokios tautybės moterį. Jis mato dabar, kad viengungio gyvenimas yra sunkus ypačiai ligos ar negalės atveju. Jis labai apgaili, kad negali su savo gyvuliais grįžti į gražiųjų Prienų apylinkę.

Jis taupo kiekvieną markę, kad sugrįžęs į Lietuvą būtų savo kraštui naudingesnis. Testamento nerašo, nes bijo mirti. Yra įsitikinęs, kad jeigu tik surašys testamentą, tai tuč tuojau mirs. Gyvena niekur neapsidraudęs, ir jokių mokesčių niekur nemoka. Nieko kitiems neduoda, ir nieko nenori iš kitų gauti. Tikisi sulaukti 90 ar 100 metų. Jokių gydytojų nepažįsta. Gyvena labai natūraliai. Tiki, kad kaime gyvendamas nesusirgs ir ilgai gyvens. Jis bijo miesto ir miestiečių. Mieste blogas oras ir nesveikas maistas."

NAUJA INŽINIERĖ

Hannoverio aukštojoje technikos mokykloje inžinierės-matininkės diplomą įsigijo Angelika Gaidelytė.

PRAŠO PASKELBTI ADRESĄ

Kun. V. Šarka pakartotinai prašo paskelbti jo dabartinį adresą: Holzdamm 22, 2000 Hamburg 1. Tel. 040-280 31 29.

KONCERTAI, KONCERTAI...

Sausio 3 d. 17.05-17.30 val. per Hannoverio radiją bus transliuojamas lietuviškos kalėdinės giesmės iš „Rūtos" ansamblio, vadovaujamo A. Kačanausko, įgiedotų plokštelių.

Lietuvos kamerinis orkestras iš Vilniaus, vadovaujamas Sauliaus Sondeckio, turėjo 25 koncertus Vokietijoje ir Austrijoje. Koncertai turėjo labai didelį pasisekimą, kėlė publikos susižavėjimą.

Nors koncertai įvairiose vietose vyko kiekvieną dieną, tačiau jų vadovas ir dalyviai parodė nepaprastą ištvermę ir pasiryžimą. Kai kuriuose miestuose lietuviai svečius apdovanojo gėlėmis, o Hamburge buvo suruoštas gražus priėmimas ir pagerbimas.

Sausio 28 d,. 20.00 val. Salzgitter-Lebenstedte šv. Mykolo bažnyčioje (Saldersche Str. 1) vargonų virtuozas prof. dr. Vytenis M. Vasyliūnas gros Johan Sebastian Bacho kūrinius. Visi maloniai kviečiami koncerte atsilankyti.

Kun. V. Šarka

ŠVEICARIJA

TARPTAUTINĖ ŽMOGAUS TEISIŲ DIENA ZUERICH'E

Gruodžio 10 dieną Christian Solidarity International šveicarų skyriaus vardu Zuerich'e vėl buvo suruošta eisena su deglais, ir visiems tikintiesiems bendros pamaldos katedros aikštėje. Atsišaukime, — solidarumo ženklan su persekiojamaisiais krikščionimis bei visais prispaustais ir kenčiančiais žmonėmis įvairiuose kraštuose, — buvo taip pat prašoma maldos užtarimo Nijolei Sadūnaitei ir Lietuvos katalikams. Įvairių Bažnyčių Zuerich'o kantono atstovai paminėjo, jog dar niekada istorijoje nebuvo tiek daug krikščionių persekiojama, kaip šiame šimtmetyje, iškeldami, jog ypatingai didelis jų skaičius yra Sovietų Sąjungoje. Zuerich'o universiteto teisės mokslų profesorius pabrėžė, jog tikėjimo ir sąžinės laisvė yra visą gyvenimą nulemiantis apsisprendimas ir pagrindinė žmogaus teisė, kaip tai nusakyta Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Deklaracijoje dėl minties, sąžinės ir tikėjimo laisvės, paskelbtoje 1948 metais ir Helsinkio Konferencijos Baigiamajame Akte 1975 metais. Dėl šių teisių laikymosi buvo priimtos rezoliucijos Jungtinėms Tautoms, popiežiui, Ekumeninės Bažnyčios Tarybai ir kraštų, kuriuose vyksta persekiojimai, vyriausybėms. Susirinkusieji aukojo solidarumo auką persekiojamųjų pagalbai.

Tūkstantinės tylios minios nešamuose transparentuose matėsi šūkiai: Teisingumas, ne prisitaikymas; Žodžio laisvė; Melskitės už persekiojamuosius. Daugelis šūkių buvo vardiniai, reikalaują laisvės kalinamiesiems, jų tarpe N. Sadūnaitei ir S. Kovalevui. Zuerich'o lietuvių grupė dalyvavo šiame minėjime su transparentu: Tikėjimo laisvės Lietuvai. Jie nešė ir nepriklausomos Lietuvos trispalvę vėliavą.

Jei nori pirkti ar parduoti automobilį — varžytinės kiekvieną antradienį ir penktadienį 7.30 val. vak.

Automobilius paimame ir pristatome į namus.

Parduodant mokama grynais pinigais.

LONDON CAR AUCTIONS
WANDSWORTH BRIDGE RD.,
LONDON SW6 2TY
Tel. 01-736 0086